

Rapportering 2. tertial 2020

Økonomisk status og måloppnåelse – Innlandet fylkeskommune

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	1
1.1 Måloppnåelse	1
1.2 Økonomisk status og prognose	1
1.3 Koronasituasjonen	2
2. MÅLOPPNÅELSE	3
2.1 Kompetanse	3
2.1.1 Tilrettelegge for kompetanseutvikling tilpasset regionens behov	3
2.1.2 God kvalitet og høy gjennomføring i videregående opplæring	4
2.2 Tannhelse	6
2.2.1 Fremme god tannhelse i befolkningen	6
2.3 Kultur	7
2.3.1 Et kulturliv med kunnskap, engasjement og aktivitetsglede	7
2.3.2 Ivareta kulturarven for identitet, opplevelser og verdiskaping	9
2.4 Fylkesveger	10
2.4.1 God fremkommelighet og høy sikkerhet i trafikken	10
2.5 Kollektivtransport	10
2.5.1 Moderne, klimavennlig og pålitelig kollektivtilbud	10
2.6 Næringsutvikling og internasjonalt samarbeid	11
2.6.1 Økt verdiskaping, høy omstillingsevne og flere bærekraftige arbeidsplasser	11
2.6.2 Et mer internasjonalt rettet nærings- og samfunnsliv	12
2.7 Samfunn, plan og miljø	12
2.7.1 God klimatilpasning og reduserte klimautslipp	12
2.7.2 God samhandling om samfunnsutviklingen i Innlandet	13
2.8 Administrasjon og fellestjenester	15
2.8.1 En effektiv, tillitsskapende og utviklingsorientert organisasjon	15
3. ØKONOMI	18
3.1 Økonomisk status rammeområder	18
3.2 Status investeringsprosjekter	22
3.2.1 Samferdsel – investeringsprogrammet	22
3.2.2 Eiendom – Investeringsprogrammet	25
3.2.3 Eiendom Investeringsprosjekter	25
3.3 Skatteinngang og inntektsutjevning	26
3.4 Finans- og gjeldsforvaltning	26
3.4.1 Gjeldsporteføljen	27
3.4.2 Likviditet og renteinntekter	28
3.4.3 Stresstest	29

1. INNLEDNING

Fylkesrådmannen gir i rapporten sin vurdering av fylkeskommunens måloppnåelse og økonomiske status ved utgangen av 2. tertial, samt årsprognose for 2020.

Rapporteringen pr 2. tertial til fylkestinget følger kommunelovens krav om rapportering knyttet til økonomi- og finansforvaltning og vedtatt «Plan- og styringssystem» for Innlandet fylkeskommune.

Tertialrapporten inneholder også denne gangen informasjon og erfaringer om koronasituasjonen. Dette gjør at rapporten er mer omfangsrik enn den normalt vil være.

1.1 Måloppnåelse

Det har vært jobbet godt i fylkeskommunen i en krevende periode. Resultatoppnåelsen vil på noen områder bære preg av de sterke samfunnsmessige tiltakene regjeringen har satt i verk for å begrense smitte i samfunnet. Dette gjelder spesielt innenfor kollektivtrafikken og tannhelsetjenesten, men også andre områder er berørt. Koronapandemien har også satt begrensninger på aktiviteter og reiser/konferanser.

Måloppnåelse - noen enkeltresultater:

For skoleåret 2019/20 fullførte og bestod 90,9 % av elevene skoleåret. Dette er det beste resultatet målt for Innlandet samlet sett (sett mot Hedmark og Oppland fylkeskommuner tidligere år).

Pr 31. juli er det en nedgang i antall reisende på 33 % sett i forhold til samme periode i 2019. På grunn av pandemien vil målet om økning i antallet kollektivreisende for 2020 ikke bli nådd.

Tannhelsetjenesten er i en utfordrende situasjon og prioriterer pasienter etter lov om tannhelse. 90 % av de lovpålagte gruppene er under tilsyn pr 2. tertial.

1.2 Økonomisk status og prognose

Samlet sett ligger fylkeskommunen an til et mindreforbruk ved årets slutt. Dette er en bedre prognose enn ved 1. tertial. Da var situasjonen mer uavklart og det var sterkere samfunnsmessige tiltak som påvirket virksomheten mer enn det er i dag. Fylkeskommunen har også mottatt mer kompensasjon og situasjonen er noe mer oversiktlig. Mindreforbruket knyttet til driften knyttes i all hovedsak til utsatt og redusert aktivitet i forbindelse med koronapandemien.

Det er imidlertid fortsatt stor usikkerhet knyttet til prognosen. Det avhenger både av eventuelle kompensasjoner fra staten knyttet til Covid-19 og smittesituasjonen i fylket. Koronasituasjonen påvirker både inntekter og kostnader og aktivitetsnivået i Innlandet fylkeskommune.

Nåværende finans- og gjeldsforvaltning vurderes å ha en lav risikoprofil og likviditeten er fortsatt god.

I kapittel 3.1 omtales økonomisk status og prognose for rammeområdene mer detaljert.

1.3 Koronasituasjonen

Siden begynnelsen av mars har fylkeskommunen, som samfunnet for øvrig, vært preget av koronasituasjonen.

Fylkeskommunen har kontroll på situasjonen og fylkeskommunal aktivitet har så langt ikke medført smittespredning. 18. mai ble de videregående skolene åpnet for normal undervisning etter at de ble stengt 12. mars (Vinstra vgs. ble besluttet stengt 7. mars). Parallelt med dette ble tannklinikene åpnet for planlagt behandling av pasienter. Skoleskyssen måtte frem til skoleferien kjøre med 50 % kapasitet for å ivareta smittevern. På dette tidspunktet ble det også åpnet for en forsiktig tilbakekomst til kontorene i sentraladministrasjonen etter gitte retningslinjer. Fylkeskommunen avviklet håndteringen av situasjonen gjennom den fylkeskommunale kriseledelsen 25. mai. Deretter har den pågående situasjonen blitt håndtert i linjen med unntak av at det ble satt kriseledelse i forbindelse med smitteutbruddet i Hamarregionen i uke 36.

Etter vedtak av kommuneoverlegene i Hamarregionen 31. august, godkjent av Helsedirektoratet samme dag, ble Ringsaker vgs., Hamar Katedralskole, Storhamar vgs., Stange vgs. og Jønsberg vgs. stengt for all undervisning på skolene i perioden 1. - 4. september. Den fylkeskommunale kriseledelsen besluttet på grunn av den ukontrollerte smittesituasjonen å stenge tannklinikene i Hamarregionen for ordinær pasientbehandling og redusere antall passasjerer på kollektivtransporten til 50% i samme periode.

Fylkeskommunen har vært en aktiv aktør i fylkesberedskapsrådet og bidratt med ressurser i fylkesberedskapsrådets ressursbank i perioden. Gjennom deltakelse i Fylkeskommunalt sikkerhets- og beredskapsforum, som er et samarbeidsforum mellom alle landets fylkeskommuner, er det blitt tilført kunnskap for håndtering av spesielt koronapandemien i perioden. Her har også Innlandet fylkeskommune delt sine erfaringer med vår håndtering av situasjonen.

Scenarioet frem i tid, slik Folkehelseinstituttet vurderer det, er lokale smitteutbrudd slik vi nå har opplevd i Hamarregionen. Det er dette scenarioet fylkeskommunen planlegger for å håndtere i dialog med kommuneoverleger og fylkesberedskapsrådet i Innlandet frem i tid.

Koronasituasjonen beskrives også under de områder og delmål hvor det er naturlig at dette kommenteres.

2. MÅLOPPNÅELSE

«Målstrukturen for Innlandet fylkeskommune skal være utgangspunktet for resultatrapporteringen til fylkestinget».

Rapporteringen under rammeområdene for 2. tertial tar utgangspunkt i målstrukturen omtalt i «Økonomiplan 2020-2023/Årsbudsjett 2020 for Innlandet fylkeskommune».

Det er igangsatt et arbeid for å utarbeide nye resultatindikatorer for Innlandet fylkeskommune og disse skal etter planen kunne presenteres i forbindelse med årsrapporteringen for 2020.

2.1 Kompetanse

2.1.1 Tilrettelegge for kompetanseutvikling tilpasset regionens behov

Utvikle en fremtidsrettet regional kompetansepolitikk på bakgrunn av et omforent kunnskapsgrunnlag i samarbeid med regionalt partnerskap

Fylkeskommunenenes styrkede kompetansepolitiske rolle synliggjøres gjennom Meld. St. 14 (2019–20) «Kompetansereformen – Lære hele livet» og viser hvordan fylkeskommunene skal bidra til regionale og lokale løsninger tilpasset regionenes fortrinn og muligheter. Tilgang på tilstrekkelig og relevant arbeidskraft er en forutsetning for innovasjon, omstilling og verdiskaping. Det er viktig med bedre samsvar mellom etterspørsel og tilbud på arbeidskraft. Fylkeskommunen er opptatt av at regionene får dekket sitt behov for oppdatert faglært arbeidskraft, og styrer dimensjoneringen av fag- og yrkesopplæringen i samarbeid med partene i arbeidslivet. Det må tas hensyn til nasjonale mål, søkerens ønsker og behovet for ulike typer videregående opplæring i Innlandet.

Fylkeskommunen har god kontakt med samarbeidspartnere i lokalt næringsliv og deltar i planlegging og gjennomføring av opplæringstiltak og regionale yrkesmesser. I sammenheng med Samfunnskontrakten arbeides det for å skaffe flere læreplasser.

Bidra til utvikling av gode og relevante kompetansetilbud i Innlandet

Innlandet fylkeskommune har gjennom regionale kompetanseforum i Karriere Oppland og nettverkene til Senterne for voksnes læring (SVL) i tidligere Hedmark en løpende oppmerksomhet rettet mot regionene og hva som skal tilbys av fagbrev og fag-/høgskolekompetanse. Flere karrieresenter er godkjente kursleverandører av "Kompetansepluss - Kompetansetiltak i bedrift", og gjennomfører opplæring i samarbeid med virksomhetene.

Innlandet fylkeskommune registrerer stort regionalt engasjement for å opprettholde desentralisert sykepleierutdanning og for etablering av vernepleierutdanning. Karrieresentrene og SVL tilbyr fag til generell studiekompetanse som komprimert opplæring tilpasset voksne. Det legges til rette for opplæring i utdanningsprogram som er relevante i bostedsregion og tilpasset voksne deltakere. Flere etterspør lokale tilrettelegging for opplæring i barne- og ungdomsfaget, apotektekniker og helsesekretær, noe det tilrettelegges for.

Innenfor yrkesfagene tilbys bl.a. "vekslingsmodellen", en modell der kandidatene får realkompetansevurdering og opplæring i deres "restopplæringsbehov". Det gjennomføres opplæring for kandidater som ønsker fagbrev gjennom praksiskandidatordningen.

Innlandet har omfattende deltakelse i det nasjonale prosjektet *modulstrukturert fag- og yrkesopplæring*. To regioner deltar i kombinasjonsforsøk der grunnskoleopplæring kjøres parallelt med oppstart i programfag i videregående opplæring. Koronaepidemien har utløst et økende behov for opplæringstilbud og realkompetansevurderinger.

Utvikling og dimensjonering av skoletilbud legger til grunn arbeidsmarkedet sitt arbeidskraftbehov, sammenholdt med ungdommens ønsker for utdanningsvalg. Det er viktig å bidra til at elevene har et så bredt kunnskapsgrunnlag som mulig i søkeprosessen. Rådgivere og yrkesfagkoordinator er sentrale kunnskapsformidlere, og bransjenes eget informasjonsarbeid er også sentralt.

2.1.2 God kvalitet og høy gjennomføring i videregående opplæring

Det første elevinntaket i Innlandet fylkeskommune var vellykket. 13 339 har fått et tilbud om skoleplass, 12 308 med ungdomsrett, 81 med voksenrett, 6 med fullføringsrett, 356 uten rett (tas inn på ledige plasser) og 588 fra andre fylker (bl.a. 423 til Hadeland vgs.)

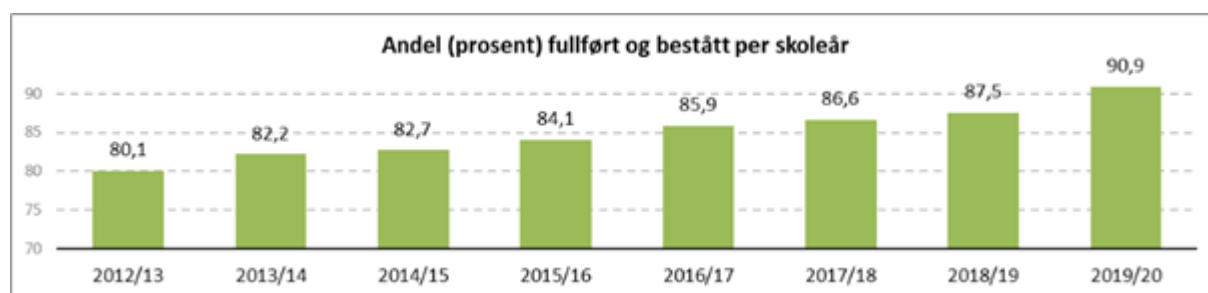
Elevene skal i størst mulig grad få realisert sitt læringspotensial

Opplæringstilbud skal gis ut fra elevenes kompetansenivå og forutsetninger, med målsetting om at alle skal få realisert sitt potensial for læringsutbytte.

Når det gjelder det yrkesfaglige område er det flere individualiserte løsninger, hhv. tradisjonell grunnkompetanseløp i skole, opplæringsavtale (hvor eleven får deler av opplæringsløpet på Vg1/Vg2 ute i en bedrift), lærekontrakt og opplæringskontrakt. For deltakere i fylkeskommunal voksenopplæring tilrettelegges det for tiltak utfra deres behov for oppfølging, og videregående opplæringsløp for voksne deltakere må tilretteslegges for voksnes livssituasjon.

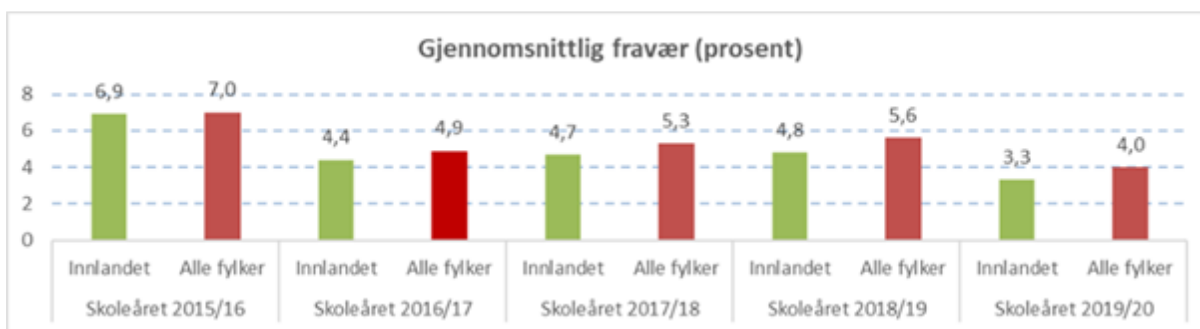
Øke andel elever som fullfører og består videregående opplæring

En mer grundig analyse av dette følger av *Tilstandsrapporten for videregående opplæring for skoleåret 2019/20* som også legges fram for fylkestinget i oktober.

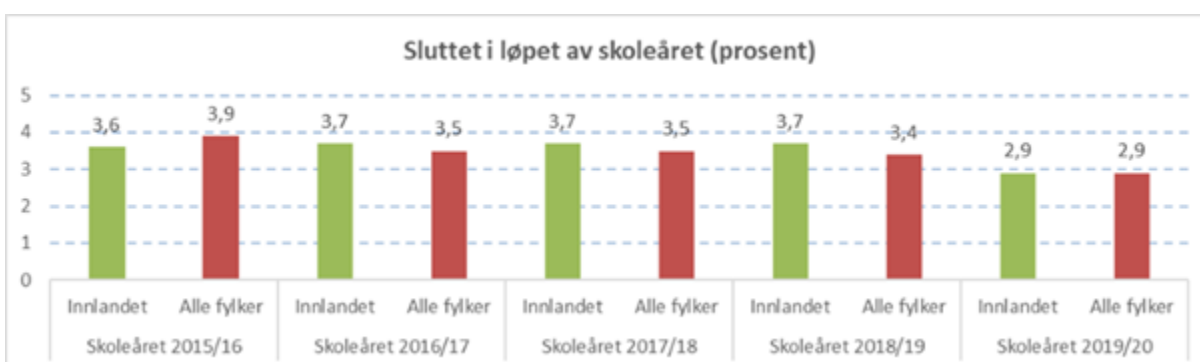

For skoleåret 2019/20 fullførte og bestod 90,9 % av elevene skoleåret. Det beste resultatet målt for Innlandet samlet sett (Hedmark og Oppland summert tidligere år).

Resultatet må ses i lys av den situasjonen skolene havnet i når koronapandemien førte til stengte skoler. Fraværsreglene ble midlertidig endret, og elevene fikk ikke gjennomført ordinære eksamener. Vurderingsgrunnlaget til skolene når det gjelder standpunktkarakterer ble også endret grunnet gjennomføringen av skoleåret ved hjelp av nettundervisning. Oppsummert kan det tyde på at elevene profiterte på å ikke gjennomføre eksamen og at fraværgrensene ikke ble en begrensende faktor for fastsetting av karakterer. Dermed fikk flere elever bestått i fag hvor de statistisk sett kunne stått i fare for å ikke få vurdering grunnet for høyt fravær. Dette er nærmere omtalt i *Tilstandsrapporten for videregående opplæring 2019/2020*.

Andelen sluttere har også gått ned fra 3,7 % i 2019 til 2,9 % i 2020. I tillegg til ovennevnte vurderinger bør det fremheves at skolene, på tross av den krevende situasjonen de havnet i, i stor grad opprettholdt et godt skoletilbud. Det ble nedlagt en betydelig innsats for å ivareta elever som stod i fare for å falle fra og for at elever ikke skulle slutte å følge undervisningen hjemmefra; at de leverte inn vurderingsgrunnlag og gjennomførte skoleåret.

Det er også tett oppfølging av voksne deltakere for å bidra til økt kvalitet og gjennomføring. Det er ønskelig å vurdere IKO-modell for voksne, med tidlig oppfølging av deltakere med stort fravær og/eller lav måloppnåelse. Alle søkere med annet morsmål kartlegges i norsk for å tilpasse opplæringen på grunnlag av norskferdigheter. Noen gjennomfører også tilsvarende testing i engelsk. Microsoft Teams er tatt i bruk til undervisning og veiledning også av voksne i koronaperioden vår 2020.

Elevtjenesten bidrar til at elever som har behov for veiledning, være seg faglig eller sosiale utfordringer, får den bistanden de har behov for. Veiledningen skal øke mulighetene for at eleven fullfører og består. Det kan også være utfordringer som ikke er knyttet til fag/skolen som eleven trenger bistand til. Utenomfaglige utfordringer kan i stor grad påvirke elevenes forutsetninger til å fullføre videregående. Oppfølgingstjenesten jobber målrettet med å motivere ungdom som har sluttet i opplæring til å starte i opplæring igjen. PP-tjenesten tilrår ikke avvik fra læreplanverket for videregående for elever som med hensiktsmessig tilpasning og tilrettelegging har forutsetninger for å fullføre og bestå.

Øke andel elever på Vg2 med direkte overgang til neste trinn i utdanningsløpet

De siste årene er det gitt særskilt fokus på regionale samfunnskontrakter for å øke antall læreplasser. Samfunnskontrakten vil bli videreført i tråd med nasjonale føringer som blir gitt i revidert nasjonalbudsjett.

Overgangsutfordringene er prioritert, spesielt redusere andel i påbygg vg.3, omvalg og ikke minst andelen som ikke er i opplæring (ca. 15 %).

Koronakrisen har dels gått hardt ut over næringslivet i Innlandet, men lærebedrifter har bidratt slik at dagens opplæring av lærlinger ikke har blitt påvirket i stor grad. Den største utfordringen har vært risikoen for at formidling av elever til læreplass skulle bli vesentlig lavere enn tidligere år. Pr 2. tertial er 73,6 % av søkerne (1331 elever) til læreplass formidlet. Endelige tall for årets formidling er klare ved årsslutt.

Det er tatt inn 111 stk til alternativt vg 3. De som etter purring fortsatt ikke har besvart inntaket (129 stk) overføres nå til skolen/ oppfølgingstjenesten. 68 har takket nei til tilbudet.

Det er gjennomført 921 fagprøver for lærlinger (100 færre enn i 2019) og 12 kompetanseprøver for lærekandidater hittil i 2020. Det er ikke registrert avlyste prøver for lærlinger med kontrakt knyttet til Covid-19. Fagprøver gjennomføres, men med noe forsinkelse. Ved utgangen av august er det gjennomført 319 prøver for praksiskandidater, mot 505 på samme tidspunkt i 2019. Det ligger an til at det opparbeides et totalt etterslep for fagprøver for praksiskandidater som det ikke er sannsynlig vil bli lukket inneværende år.

Det er totalt 157 hevinger av lærekontrakter pr 2. tertial 2020, mot 138 saker på samme tidspunkt i fjor.

Søknad om godkjenninger for lærebedrifter/ lærefag: Totalt 142 søknader om godkjenning av «nye bedriftskurs» i 2020. Alt tyder på at Innlandet ikke har fått en stans i rekrutteringen av lærebedrifter, medlemsbedrifter og nye lærefag. Spesielt er utviklingen av godkjenning av nye lærefag hos eksisterende lærebedrifter god. (Det godkjennes flere nye lærefag hos eksisterende lærebedrifter.)

Det legges stor vekt på yrkesfagkoordinatoren sin rolle i å prioritere oppgaver som understøtter hhv. gjennomføringsprosent (sluttere), overgangen VG2 og lære, læreplassrekruttering og markedsføring av yrkesfag.

Sentrale tiltak:

Yrkesfagkoordinatorer er knyttet til å styrke formidlingen av søkere fra videregående skole til læreplass, å koordinere arbeidet med etablering og drift av alternativt vg3 i skole, i samarbeid med rektor og avdelingsledere, å bidra til styrket samarbeid skole/næringsliv i eget lokalmiljø, herunder etablering av praksisplasser til alternativt vg3 og bidra til rekruttering av nye lærebedrifter/læreplasser og bidra, sammen med øvrig støtteapparat, til redusert frafall og økt gjennomføring i yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående skole

Det er ansatt en egen "læreplassjeger" og det arbeides for å øke antall lærebedrifter i Innlandet, slik at alle kvalifiserte søkere får tilbud om læreplass.

Alle kvalifiserte søkere som ikke får læreplass i bedrift garanteres tilbud om opplæring i skole som alternativ. Tilbudet gis til elever med ungdomsrett i Innlandet som har søkt og er kvalifisert, men ikke fått tilbud om læreplass etter Vg2. Totalt 111 nye deltakere i ordningen pr 31.8.2020.

Sikre kompetanseoverføring og samarbeidsarenaer mellom skole og næringsliv er viktig. Et tett samarbeid mellom skoler og lærebedrifter innen yrkesfagene er en avgjørende faktor når det gjelder å drive opplæring med en ønsket lokal tilpasning, i tråd med læreplanens intensjoner.

2.2 Tannhelse

2.2.1 Fremme god tannhelse i befolkningen

God kvalitet i tannhelsetjenesten

Innlandet hadde i 2019 landets beste tannhelse blant 18-åringer, ved at 39 % hadde null hull.

Tannhelsetjenesten i Innlandet fylkeskommune la raskt om driften etter 13. mars, tilpasset seg myndighetenes smittevernregler, og etablerte klinikk for Covid-19-pasienter på Lillehammer og Hamar. Medio mai var alle tannklinikkerne i gang igjen med tilnærmet normal drift, men smittevernregler og utsjekk av alle pasienter som innkalles i forhold til smittestatus og

begrensninger i 1:1 kontakt setter sterke begrensninger på effektiviteten. Dette gjør det vanskelig å hente inn akkumulert etterslep av pasienter.

Etterslepet innenfor tannhelsetjenesten viser at 24 913 pasienter eller 21 % ikke har blitt kalt inn til planlagt tid. De fleste av disse har rettigheter etter Lov om tannhelse. Etterslepet har fortsatt å øke i 2. tertial selv om alle tannklinikene jobber med tilnærmet normal drift. Økningen i etterslepet ser ut til å ha flatet ut noe som et svar på den gradvise gjenåpningen. Tannhelsetjenesten har satt igranflere tiltak for å forsøke å hente inn noe av etterslepet, men vakanser i tannlegestillinger vil påvirke etterslep og tilsynsgrad negativt. Likevel er 90 % av de lovpålagte gruppene under tilsyn i 2. tertial.

Sosialulikhetscore (SiC) indikerer videre at det er lav ulikhet innen tannhelse for gruppen under 18 år i Innlandet.

Ambisjonen for 2020 har vært å realisere strategiplan for tannhelse med økt fokus på pasientgrupper som fortsatt har avvikende tannhelse. Dette kan gjøres da fylkeskommunen har veldig god tannhelse hos barn under 18 år i Innlandet. Strategiplanen har hensyntatt at fylkeskommunen skal ha forsterket fokus på forebygging og et våkent blikk på endringer i samfunnet.

Det er usikkerhet knyttet til ettervirkningene av manglende oppfølging av planlagte pasientavtaler, særlig for grupper med rett til fri tannbehandling. Fylkeskommunen kan heller ikke være trygg på at sitt ansvar for å avdekke vold og seksuelt misbruk hos barn og unge har blitt godt nok ivaretatt under koronapandemien grunnet begrenset mulighet til direkte kontakt.

Fornøyde brukere av tannhelsetjenesten

Det utføres normalt brukerundersøkelser blant pasienter ved alle tannklinikene i oktober/november, men denne er utsatt til 2021.

Koronasituasjonen har gått utover brukerne i forhold til forsinkelser og har ført til større etterslep. Tannhelsetjenesten jobber kontinuerlig mot alle brukergruppene for å gjøre situasjonen bedre for brukerne.

2.3 Kultur

Arbeidet med felles kulturstrategi har startet opp og grunnlag for kulturarvstrategi er i gang.

2.3.1 Et kulturliv med kunnskap, engasjement og aktivitetsglede

Det er god måloppnåelse innen kultur, selv om mange aktiviteter har blitt avlyst eller redusert pga. koronapandemien og mange bibliotek har holdt stengt i en lang periode. Det er brukt andre kanaler og ny teknologi.

Bibliotek skal være arena for demokrati og dannelses, og leselyst og leseglede i lokalsamfunnet

Pilotprosjektet *Biblioteket som samskaper* avsluttes i september 2020. For tiende gang arrangerte fylkesbiblioteket, i samarbeid med Norsk Bibliotekforening, bibliotekdebatter under Norsk Litteraturfestival.

Innlandet fylkesbibliotek har etablert domenet *Digibibinnlandet.no* for enklere å kunne samle digitale bibliotekstjenester for Innlandet i en felles portal.

Sommeren har blitt brukt til klargjøring av Bokbuss og bestilling av nye bøker, i tillegg til at transportordningen av bøker for Innlandet har blitt lagt ut på anbud.

Under koronanedstengningen ble det produsert digitale eventyr for bruk til formidling i skolene.

Videre utvikles appen BookBites, og krisepakken fra Nasjonalbiblioteket har bidratt til god samlingsutvikling og høyt utlån. Nasjonalbibliotekets krisepakke til digital formidling har resultert i produksjon og markedsføring av ti forfatterfilmer med innlandsforfattere i samarbeid med Ferskvann reklamebyrå.

Den kulturelle skolesekken i Innlandet skal åpne dører til kunsten og fremtiden for alle elever i fylket

Den kulturelle skolesekken (DKS) i Innlandet er i gang igjen etter sommerferien. Fylkeskommunen har valgt å avlyse noen få produksjoner av smittevernhensyn.

En attraktiv region å bo og arbeide i for profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere

Det er gjennomført mange tiltak for å bidra til å nå dette målet. Utviklingsmidler til profesjonelle kunst- og kulturprosjekt samt støtte til kunstnerresidenser er tildelt for 2020. Det samme gjelder festivalstøtte og fire stipend er tildelt etablerte kunstnere for perioden 2020-21. Stipend for unge kunstnere, husflid og håndverk vil bli tildelt i løpet av høsten.

Det er gitt støtte til Animation Farm/Trollfilm sin masterplan for utvidelse av eksisterende filmstudioer på Dovre. Dette som en del av fokuseringen på å skape flere kunstnerarbeidsplasser i distriktet.

Opprettelsen av Musikk i Innlandet er viktig for å styrke det profesjonelle musikkmiljøet. Fylkestinget vedtok i juni etablering av *Musikk i Innlandet* med Gjøvik som vertskommune.

Det er søkt om statsstøtte til å etablere *Frikar* som et nasjonalt dansekompani.

Innlandet fylkeskommune har initiert et samarbeid mellom opera-arrangører i Innlandet, samt et nettverk for dansemiljøene.

Det er etablert et nettverk mellom de fire kunstlåvene Ullinsvin, Ringebu Prestegard, Peder Balke-senteret og Glasslåven.

Godt tilrettelagte arenaer for talentutvikling, aktivitet og verdifulle kulturelle møter

Innlandet fylkeskommune har startet opp et prosjekt med bygging av en dagsturhytte i hver kommune på et utvalgt turmål innen 2025. Prosjektorganiseringen er nå på plass med styringsgruppe, arbeidsgruppe og prosjektleder.

Inkluderende og mangfoldig aktivitetstilbud

Stolpejakt er et tilbud som har blitt mer og mer populært og som når mange i befolkningen. I 2020 er det tilbud om stolpejakt i 40 av Innlandets 46 kommuner. Fylkeskommunen har mottatt søknader om oppstarttilskudd fra kommunene Øyer, Etnedal og Vågå i år.

Det er et stadig økende fokus på E-sport både i media og i samfunnet ellers. Innlandet fylkeskommune ønsker å være i front av utviklingen gjennom å støtte initiativ til oppbygging av klubbmiljøer for å samle barn og unge som driver gaming i et trygt og godt miljø.

En innovativ og bærekraftig anleggs- og arrangementsutvikling for økt fysisk aktivitet

I forbindelse med Plan for friluftslivets ferdselsårer er fylkeskommunen tildelt midler fra Miljødirektoratet. For oppstartskommunene i 2019 ligger et prosjekt med tre kommuner an til å bli ferdig med arbeidet i 2020. Det er gjort tildeling til 10 nye kommuner i 2020.

Fylkeskommunen er opptatt av arrangementsutvikling og ser behov for at temaet og innsatsen klargjøres i en arrangementsstrategi.

Lillehammer Olympic Legacy Center har sammen med Innlandet Idrettskrets initiert et møte med eiere av OL-anleggene i regionen for å drøfte hvordan Innlandet kan få internasjonale idrettsarrangement til regionen og OL-anleggene. Fylkeskommunen er deltager i dette arbeidet.

2.3.2 Ivareta kulturarven for identitet, opplevelser og verdiskaping

God kunnskap om regionens historie og arkiver

Arkivutredningen som var bestilt av Fellesnemda ble lagt fram til orientering i juni. Utredningen kommer med forslag til faglig og organisatorisk utvikling av arkivtjenesten. Arbeidet med utvidelse av magasiner og kontorer har fortsatt i perioden. Utbyggingen vil gi fylkesarkivet 2 000 kvm. nye arealer, tilsvarende 12 000 nye hyllemeter for bevaring av analoge magasiner. I den forbindelse vil de digitale arkivene fra Hedmark og Oppland fylkeskommuner bevaringsvurderes.

Kulturarven forvaltes som en ikke-fornybar ressurs for bred verdiskaping og for en bærekraftig samfunnsutvikling i Innlandet

Fylkeskommunen er i gang med implementering og opplæring i forbindelse med nye oppgaver fra Riksantikvaren i 2020.

Det er i perioden inngått samarbeidsavtale med NTNU om tilbud for studenter fra fylket som mangler vektall for å fullføre bachelor i teknisk bygningsvern.

Søknader om tilskudd til fredet og verneverdig bebyggelse er behandlet i kulturutvalg og FU og tildeling av fylkeskommunale midler til kulturverntiltak til verneverdig bygninger og anlegg er fordelt. Pilegrimssesongen 2020 ble annerledes da det ikke åpnes for pilegrimer fra utlandet. Det var usikkerhet knyttet til hvordan koronasituasjonen ville prege arbeidet med arkeologiske undersøkelser. Det er foretatt strenge prioriteringer, og feltsesongen har gått etter planen, med egen bemanning.

Ta en sentral rolle i arbeidet med klimautfordringer på det nasjonale og internasjonale natur- og kulturarvsfeltet

Innen kulturarvområdet jobber fylkeskommunen med klimaspørsmålet gjennom blant annet satsingene *Bevar Bygg – Bevar klima* og *Det brearkeologiske sikringsprogrammet*.

Prosjektet *Bevar Bygg – Bevar klima* har gitt oppdrag til Asplan Viak og Energibyg AS om utarbeiding av case-studier der eierne får råd om fornuftig etterisolering og andre energitiltak på bygningene. Prosjektet har fått innpass i SINTEF sitt prosjekt i OPPTRE.

For brearkeologien er det i 2020 valgt å ha fokus på formidling, rapporter og analyser. Det har vært mindre omfattende feltarbeid enn tidligere grunnet koronasituasjonen, i kombinasjon med at det i år er mer snø i fjellet enn de siste årene. Sesongen har likevel gitt spennende resultater med nye fantastiske funn og ny kunnskap. Formidlingsplattformen *Secret of the Ice* oppdateres løpende.

Innbyggere og organisasjoner i Innlandet engasjerer seg i mangfoldet av kulturarvsuttrykk

Intensjonsavtale er inngått med NTNU når det gjelder etterutdanning for håndverkere. Det er gjennomført nettverkssamlinger i august. Samarbeid med og skolering av metalldetektorister bidrar til flere funn og kunnskap om Innlandets kulturarv.

I sommer er det gjennomført filming fra ulike unike steder i fylket, med historier og møter med mennesker som deler av sin kunnskap.

Facebook-siden *Kulturarv i Innlandet* er etablert.

Kunnskapsbasert utviklingsarbeid, god veiledning ovenfor kommuner, eiere og organisasjoner samt vektlegging av informasjon og formidling av kulturminneverdier ligger til grunn for satsingen på prosjektene *Kulturminneplaner i kommunene (KIK)*, *Kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA)* og de arkeologiske skjøtsels- og formidlingsprosjektene *BARK* og *BERG*.

Det arbeides sammen med Fortidsminneforeningen og andre aktører på Finnskogen i forbindelse med det fredete skogfinske torpet Abborhøgda, med fokus på lokal verdiskaping og håndverkskunnskap.

2.4 Fylkesveger

2.4.1 God fremkommelighet og høy sikkerhet i trafikken

Redusere forfallet på fylkesvegnettet og gjøre det bedre rustet for klimaendringer

Behovet for å holde tritt med forfallet på fylkesvegnettet, er beregnet til i overkant av 400 mill. kroner pr år. Dagens bevilgning til vedlikehold er på 265 mill. kroner pr år. Det ble i fylkestinget i desember 2019 bevilget 100 mill. kroner ekstra til investeringer for å innhente noe av vedlikeholdsetterslepet.

Tiltak som gjennomføres er blant annet å stille krav til gjennomføringsmetode for andre som jobber på og langs fylkesvegnettet vårt. Dette kan gjelde metode for å sikre vegens standard ved å stille krav til gravemetode og istandsetting av andre ledningseiere mv.

Videre gjennomføres stikkrenneutskiftninger, grøfterensk og dekkelegging ihht handlingsprogram og plan for dekkelegging. Vegnettet som blir rustet opp, blir i stand til å håndtere større vannmengder som følge av klimaendringene uten at vegnettet blir dårligere.

Være pådriver for å redusere klimaavtrykket fra samferdselssektoren

For å nå de klimakrav som er satt, er det innført ulike klimakrav i kontrakter som er inngått med entreprenører som skal arbeide med fylkesvegene. Dette omfatter bl.a. krav til økt gjenbruk av asfalt, lavtemperatursasfalt og klimautslippsreducerende motorer på kjøretøy.

Fylkeskommunen kartlegger ytterligere klimareduserende tiltak, og det vil bli definert flere krav for implementering i kommende veikontrakter eller for utslippsfri drosjenæring og busstransport. Videre arbeides det med definering av klimamål og tiltak i det pågående handlingsprogram for 2022-25 (27).

Være pådriver i trafiksikkerhetsarbeidet

Trafiksikkerhetsarbeidet synliggjøres i planer, gjennomføring av driftskontrakter og investeringskontrakter samt gjennom fylkets trafiksikkerhetsutvalg. Trafiksikkerhetsrevisjoner gjennomføres i både planer og gjennomførte investeringsprosjekter på over 5 mill. kroner.

Det gjennomføres brøyting og strøing av vegnettet som forebyggende tiltak mht friksjon. Det gjennomføres rekkverksoppsetting/utskifting samt vegmerking og rumlefelt som forebyggende tiltak. Videre satses det på vedlikehold av eksisterende vegnett, bygging av ny veg, kollektivtiltak som tilrettelegging av gang- og sykkelveger og et godt kollektivtilbud.

Sikre god framkommelighet for alle trafikantgrupper

Ved gjennomføring av eksisterende handlingsprogram og fram mot nytt handlingsprogram legges det vekt på å ruste vegnettet til å håndtere og sikre framkommelighet for gående, syklende, kollektivreisende, tømmertransport mv. For å sikre god framkommelighet ved hendelser som bl.a. ras og flom, er arbeidet med sikkerhet og beredskap et sterkt prioritert område.

2.5 Kollektivtransport

2.5.1 Moderne, klimavennlig og pålitelig kollektivtilbud

Øke antallet kollektivreisende

Koronasituasjonen har medført redusert kapasitet på bussene, som har ført til store tap av billettinntekter. Det har også vært større behov for ekstra renholdstiltak av busser og drosjer.

Ved utgangen av juli var det en nedgang på 33 % reisende sammenlignet med samme periode i 2019.

Revidert smittevernveileder viser at kollektivtransporten kan kjøre med tilnærmet full kapasitet på bussene fremover. Det forventes noe økning av antall reisende utover i året, men smittesituasjonen følges løpende.

Det arbeides med markedsføringstiltak for å bidra til å motivere til passasjervekst, men pga. koronasituasjonen ligger fylkeskommunen noe etter med det arbeidet. Begrensningen i bruk av antall seter på bussene og en generell oppfordring fra sentrale myndigheter om å begrense bruken av kollektivtransport har gjort at vi ikke har kunnet markedsføre rutetilbudet på normal måte.

Et godt og tilpasset kollektivtilbud

Det er foretatt tilpasninger av rutetilbudet basert på oppdatert ruteanalyse. Kontrakt om rutegående transporttjenester i Lillehammer og Nord-Gudbrandsdalen er inngått. Samarbeidet med andre aktører som SJ Norge og Vy om helhetlige rute- og billettordninger/billettsamarbeid fungerer også bra.

Gode samhandlingsarenaer for utvikling av mobilitetsløsninger

Det er et utstrakt samarbeid med flere aktører for å utvikle og legge til rette for smart transport og gode digitale løsninger innen kollektivtransport. Det er bl.a. igangsatt pilotprosjekt på strekningene Heidal-Randsverk-Veodalen og Filefjell-Tyinkryss-Eidsbugarden som del av Interreg-prosjektet *Stronger Combined*. Tilbudet har blitt benyttet jevnlig og første pilotsesong avsluttes medio september.

2.6 Næringsutvikling og internasjonalt samarbeid

2.6.1 Økt verdiskaping, høy omstillingsevne og flere bærekraftige arbeidsplasser

Vekstkraftige regioner i hele fylket

I forbindelse med fylkessammenslåingen er det i samarbeid med kommunene opprettet 10 interkommunale råd som mottar midler fra Innlandet fylkeskommune. Midlene bidrar til at alle regioner har et tett samarbeid mellom kommunene og at det finnes midler til samarbeidstiltak. Dette har gjort at det i forbindelse med Covid-19 har vært fungerende møteplasser der en har kunnet sette i gang tiltak for å avhjelpe problemer i næringslivet. Det ble satt inn strakstiltak tilsvarende 6 mill. kroner til reiselivet slik at de berørte selskapene slapp permitteringer og kunne forberede seg på sommersesongen.

I løpet av 2. tertial har Innlandet fylkeskommune vært ansvarlig for at potensielle bredbåndsprosjekter har vært lagt ut på høring på Doffin i samsvar med statsstøtteregulering. I tillegg har fylkeskommunen bidratt til veiledning og rådgivning mht. søknadsprosessen. Fylkeskommunen er tildelt 75 mill. kroner fra staten som støtte til bredbåndsprosjekter. I tillegg kommer fylkeskommunens 10 mill. kroner avsatt i budsjett for 2020. Ved søknadsfristen som utløp 25. august var det omsøkt i overkant av 300 mill. kroner til bredbåndsprosjekt i Innlandet.

Innovative næringsmiljø med tilgang til relevant kompetanse

Fylkeskommunen har i flere år bevisst bygget innovative nettverk og klynger rundt i Innlandet. Man har også bidratt sterkt til å bygge opp næringshager og inkubatorer med riktig kompetanse til å bistå næringslivet i hele Innlandet. Fylkeskommunen har i forbindelse med koronapandemien tilført disse aktørene ekstra støtte. Dette har både bidratt til å opprettholde aktiviteten i klynger og nettverk, men også til at virkemiddelapparatet har kunnet yte god bistand til bedrifter som har fått problemer.

Første halvår av 2020 ble det innvilget 10 FoU-prosjekter i FORREGION. Samlet innvilget søkerbeløp var 3 mill. kroner. Samtlige av FORREGION-prosjektene eies av Innlandsbedrifter som ikke tidligere har benyttet forskning som virkemiddel for utvikling/innovasjon.

Tett samarbeid mellom FoU-miljøer, næringsliv og offentlige aktører

Samarbeidet mellom FoU-miljøer, næringsliv og offentlige aktører i Innlandet har første halvår av 2020 blitt styrket gjennom initiativene Forskertorg (Snowball-konferansen), Ostesymposium 2020 (FoU-verksted), Biotown, Forskning til folket (samarbeid mellom IFK, NTNU, HINN, Tekna og Vitensenteret Gjøvik) og Roadshowet FoU i næringslivet ble gjennomført i ulike regioner i Innlandet sammen med Forskningsrådet regionalt, RFF Innlandet, Innovasjon Norge og SIVA-miljøer (næringshager og inkubatorer) i Innlandet. Første halvår 2020 har RFF Innlandet mottatt 34 søknader om kvalifiseringsstøtte hvorav 10 prosjekter har blitt innvilget. Samlet innvilget søkerbeløp er 4,5 mill. kroner.

2.6.2 Et mer internasjonalt rettet nærings- og samfunnsliv

Økt innovasjonsevne, konkurranse- og bærekraft gjennom internasjonalt samarbeid

Innlandet fylkeskommune deltar i forskningsprosjektet *PHUSICOS* sammen med Norges Geotekniske Institutt (NGI) og lokale partnere i Gudbrandsdalen. I *PHUSICOS*-prosjektet vurderes naturbaserte «grønne» løsninger for flomsikring i samarbeid med VEA – Norges grønne fagskole som bidrar med VR-erfaring og pedagogisk kompetanse. Visjonen er å sette mennesker over hele Europa i stand til å ta gode avgjørelser rundt naturbaserte løsninger, ved hjelp av VR-teknologi.

Prosjektet *Grensevilt* er et Interreg Sverige-Norge prosjekt hvor fylkeskommunen bidrar med regional medfinansiering. Ved en kombinasjon av ny kunnskap, nettverksbygging og dialog på tvers av riksgrensen vil *Grensevilt* redusere grensebarrierer og stimulere til bærekraftig bruk av skogens ressurser som tar hensyn til de ulike interessene innenfor regionens natur- og kulturarv.

Videreutvikle en bred kontaktflate gjennom deltakelse i internasjonale organisasjoner

Formålet med å utvikle en bred kontaktflate er å sikre en effektiv, handlingsorientert og tverrfaglig prioritering og organisering av fylkeskommunen sitt internasjonale arbeid for perioden 2021-24. Arbeidet skal sikre involvering fra alle fagavdelinger i fylkeskommunen.

Engasjement i nordiske, internasjonale organisasjoner og nettverk har som formål å sikre en effektiv, handlingsorientert og tverrfaglig prioritering, samt organisering av fylkeskommunen sitt internasjonale arbeid for perioden 2021-24. Arbeidet skal sikre involvering fra alle fagområder i fylkeskommunen.

Det er utarbeidet et utkast til samarbeidsavtale mellom Innlandet fylkeskommune og Region Värmland. Avtalen behandles i Fylkestinget 16. - 18. oktober.

Regjeringen har besluttet at Norge ønsker å delta i EUs territoriale samarbeidsprogrammer (Interreg) den kommende sju-års perioden 2021 - 2027. Departementet legger til grunn at forvaltningen av de statlige norske interreg-midlene i Sverige-Norge programmet legges til Innlandet fylkeskommune. Innlandet fylkeskommune har foreslått ett samarbeid Innlandet, Viken, Västra-Götalandsregionen, Värmland, Dalarna. Utvalgsleder for næring inngår i det politiske partnerskapet som leder prosessen med å utarbeide forslag til nytt program.

2.7 Samfunn, plan og miljø

2.7.1 God klimatilpasning og reduserte klimautslipp

Arbeid for at Innlandet blir klimanøytralt innen 2030

For å nå målet om at Innlandet skal bli klimanøytralt innen 2030 må man jobbe bredt og tverrfaglig.

Arbeidet med klimaregnskap 2019 og klimabudsjett for Innlandet fylkeskommune er igangsatt jf. fylkestingets vedtak i juni.

I Innlandsstrategien 2020-2024 er det vedtatt en ny regional plan for klima, energi og miljø. Planens formål er oppfølging og konkretisering av Miljø og klimadimensjonen (økologisk bærekraft) i FNs bærekraftsmål. Klimaendringer og tap av naturmangfold er fokusområder i Innlandsstrategien.

Gjeldende politiske klimavedtak og regionale klimamålsettinger følges opp gjennom deltakelse i prosjektgrupper og planprosesser, eksempelvis areal- og transportstrategi for Mjøsbyen og vedtatte ATS'er for Lillehammer, Gjøvik og Kongsvinger.

Fylkeskommunen koordinerer arbeidet med tettstedsprosjekter i Gjøvik, Lillehammer, Nord-Aurdal og Sel hvor regionale målsettinger er sentrale. Fylkeskommunen veileder kommunene i deres planlegging av samordnet bolig-areal og transportplanlegging.

Fylkeskommunen arbeider med å opprette *Klimapartnere Innlandet*, som er et partnerskap mellom akademia, offentlige og private virksomheter. Det er også mottatt klimasatsmidler til flere prosjekter under etablering.

2.7.2 God samhandling om samfunnsutviklingen i Innlandet

Sikre samhandling og tverrfaglighet internt i fylkeskommunen og i Innlandet

Arbeidet med koordinering og utvikling av statistikk og analyse videreføres gjennom etablert samarbeidsforum for Power Bi, samt etablering av et internt og et eksternt (kommuner og regionråd) samarbeidsforum for statistikk og analyse. *Innlandsstatistikk.no* er under etablering og er et samarbeidsprosjekt med eksterne aktører.

Det er opprettet tverrfaglige grupper for hvert av FNs bærekraftsmål i fylkeskommunen som utarbeider artikler om FNs bærekraftsmål. Det jobbes med konkretisering og implementering av bærekraftsmålene i kommende regionale planer og interne styringsdokumenter (virksomhetsstyringen).

Det er etablert godt samarbeid med regionrådene hvor formålet er å gjøre samarbeidet på den politiske arenaen best mulig og bidra til at kommunene får støtte på sine områder.

Bærekraftig samfunnsutvikling basert på regionale fortrinn

Fylkeskommunen bygger opp god lokal kunnskap ved å initiere til og delta på befaringer og møter med kommunene. Medvirkning i regionrådene vil kunne bidra til å bringe kunnskap og engasjement tilbake til organisasjonen. Regionalt planforum er en viktig arena for denne typen kunnskapsdeling.

Fylkeskommunen skal være en god og nyttig samarbeidsaktør

Fylkeskommunen arbeider for å være en god samarbeidsaktør, blant annet gjennom konkret veiledning i våre faglige uttalelser, ulike innspill eller innlegg i faglige fora, å arrangere møter for dialog eller etablering av faglige nettverk som styrker samhandlingen.

Det arbeides med å få på plass en samarbeidsavtale om statistikk og analyse med NAV.

Innlandsstrategien og kunnskapsgrunnlaget har fokus på Innlandets muligheter og fortrinn med fokus på bærekraftig samfunnsutvikling. De regionale planene skal bidra til samordnet innsats slik at fylkets regionale fortrinn styrkes. Innlandsstrategiens høring fikk over 100 tilbakemeldinger og dette viser et stort engasjement i fylket. Regionale planer som skal følge opp Innlandsstrategien vil få brede medvirkningsprosesser og handlingsprogram som skal følges opp av samfunnsaktører i Innlandssamfunnet.

Sikre oppfølging av planstrategi og regionale planer med handlingsprogram

Fylkeskommunen deltar i prosjektarbeidet og i de ulike arbeidsgruppene i prosess med den regionale planstrategien. Det jobbes videre med å ivareta og gjennomføre tiltak i samsvar med handlingsprogram til regionale planer som fortsatt gjelder etter omorganiseringen. Det gjelder blant annet regional plan for attraktive byer og tettsteder hvor fylkeskommunen forplikter å følge opp tettstedsprogrammene i kommunene Gjøvik, Lillehammer, Nord-Aurdal, Sel og Raufoss. I dialog og veiledning overfor kommunene formidles regionale hensyn som synliggjøres i for eksempel regionale planer og sist de utviklingsmål som prosessen omkring regional planstrategi synliggjør.

I Innlandsstrategien prioriteres tre planer: Det inkluderende Innlandet, Klima energi og miljø, Samfunnsikkerhet, beredskap og robust infrastruktur. I den sammenheng utarbeides et planprogram med avklaring av ressurs- og kompetansebehov.

Fylkeskommunen har hatt møter med NINA om et forskningsprosjekt angående arealforvaltning, og med Høgskolen i Innlandet om et forskningsprosjekt angående realistisk planlegging.

De fleste partnerskapsavtalene mellom Innlandet fylkeskommune og kommunene er nå signert. Regionene er i gang med å utforme sine egne strategi- og handlingsplaner. Fylkeskommunen deltar aktivt i dette arbeidet og er opptatt av den nære koblingen opp mot Innlandsstrategien og kommende regionale planer.

Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag blir fulgt opp gjennom møter i Lågenrådet og arbeidsgruppa. Det er gjennomført møte med departement for å diskutere endring i nasjonale rammebetingelser knyttet til flom- og skredskader, og det arbeides med planen gjennom PHUSICOS-prosjektet.

Regionale planer for vannforvaltning følges opp ved innspill i plansaker som berører vann og er i tilknytning til vann. Koordinator i vannområde Glomma/Grensevassdragene jobber rettet mot kommuner og andre aktører for iverksetting og gjennomføring at tiltak i henhold til vedtatt tiltaksprogram. Kapasitet til dette arbeidet er begrenset etter sammenslåing på grunn av tilgjengelige ressurser. Dette jobbes med å etablere en modell for å få kommunene til å ta ansvaret for koordineringen av vannområdene slik dette er organisert i resten av vannregionen.

Inkluderende regioner med god livskvalitet

Fylkeskommunen er med på å legge til rette for bærekraftige samfunn med gode rammebetingelser for næringsliv, arbeidsplasser, langsiktig arealbruk og sosialt mangfold. I fylkeskommunens dialog med kommunene er det viktig å bidra til å styrke alle innbyggers medvirkning og deltakelse, og stimulere til å utvikle gode lokalsamfunn som bidrar til helhetlige helsefremmende miljøer.

Fylkeskommunen har fokus på å utvikle aldersvennlige samfunn gjennom universell utforming og god sosial infrastruktur. Ivaretagelse av nasjonale minoriteter er et viktig område for fylkeskommunen. Når det gjelder nye oppgaver på integreringsfeltet vil kontaktnett og areaer for dialog være viktig for måloppnåelsen. På noen områder har det på grunn av koronapandemien vært lavere aktivitet, blant annet i tilknytning til folkehelseprogrammet.

Det jobbes mot kommunene og regionene med faglig støtte i deres planlegging og utviklingsarbeid slik at de kan jobbe aktivt for å ta tak i sine utfordringer og sikre inkludering og livskvalitet hos sine innbyggere

Gjennom samarbeidsmøter med andre fylkeskommuner (bla. Viken, Nordland, Møre og Romsdal) om helsefremmende barnehager, grunnskoler og videregående skoler arbeides det med en felles plattform.

2.8 Administrasjon og fellestjenester

2.8.1 En effektiv, tillitsskapende og utviklingsorientert organisasjon

God ledelse og aktivt medarbeiderskap

Sykefravær

Pr 31. juli er det totale sykefraværet for Innlandet fylkeskommune på 5,2 %, fordelt på 6,4 % for kvinner og 3,6 % for menn.

Sykefraværet for 2. tertial er beregnet pr 31. juli. pga. overføringen av fravær for de videregående skolene fra Visma InSchool til Visma HRM foreløpig ikke er klar. Visma InSchool var nytt skoleadministrativt system i august, og all funksjonalitet fungerer ikke optimalt.

Kultur for ledelse og medarbeiderskap

Prinsipper for ledelse og medarbeiderskap er vedtatt gjennom «Kultur for ledelse og medarbeiderskap». Arbeidet med å operasjonalisere av prinsippene er igangsatt og vil foregå i 2020 og 2021.

Samlokalisering

De ansatte i sentraladministrasjonen ble samlokalisert i juli der avdelingene er geografisk plassert. Mange ansatte har helt eller delvis jobbet hjemmefra i deler av perioden pga. koronapandemien, både ifm. statlige og kommunale tiltak og fordi fylkeskommunenes ledelse har et ønske om at det ikke er 100 % tilstedeværelse i kontorlokalene pga. smittevern hensyn.

Internkommunikasjon

«Strategi for internkommunikasjon» er vedtatt og oppfølging av tiltaksplan er iverksatt.

Beholde, utvikle og rekruttere riktig kompetanse

Antall ansatte

Pr 31. mai var det i Innlandet fylkeskommune totalt 4 092 ansatte, fordelt på 3 532,4 årsverk.

Det er forventet at sentraladministrasjonen effektiviserer driften og tar ut stordriftsfordeler av sammenslåingen. I fylkesbudsjettet er det lagt til grunn tre prosent årlig reduksjon i antall ansatte i sentraladministrasjonen for årene 2020 til 2023. Dette vil skje ved at en er forsiktig med nyansettelser når noen slutter. Hver avdeling i sentraladministrasjonen har laget planer for hvordan dette kan gjennomføres.

Utlyste stillinger og søkere

Fylkeskommunen hadde 178 utlyste stillinger i 2. tertial, hvorav 155 er eksterne utlysninger. Antall søkere pr utlysning er i gjennomsnitt 17 stk. 4 stillinger er lyst ut 2 ganger. Av de 178 utlyste stillingene er 121 (17) stillinger utlyst på de videregående skolene, 26 (0) på tannhelse og 31 (6) i sentraladministrasjonen (interne utlysninger i parentes).

Arbeidet med å utvikle et «onboarding-program» for Innlandet fylkeskommune er iverksatt. Ledergruppen har nylig bedt om at det skisseres et opplegg for gjennomføring av bla. lederutvikling for ledergruppen, et lederutviklingsprogram for alle ledere, et lederutviklingsprogram særlig tilpasset skoleledere og rektorer og et opplegg for gjennomføring av medarbeiderskap blant ansatte. Sammen med et langsiktig arbeid for å skape felles kultur i organisasjonen, antas dette samlet til å bidra til å rekruttere, utvikle og beholde kompetanse. Arbeidet med å utvikle de ulike utviklingsprogrammene blir en prioritert oppgave ut over høsten i 2020 og i 2021.

Turnover tannleger

Rekrutteringssituasjonen for tannleger er lik som ved rapporteringen 1. tertial 2020. Ved utgangen av mai var det 11 tannlegestillinger vakant. Det er en kontinuerlig prosess med flere virkemidler for å få besatt stillingene.

Høy digital modenhet i organisasjonen

Innføring av Office 365 for sentraladministrasjonen går etter planen. Brukerundersøkelser underbygger dette, og det registreres et vesentlig løft blant våre medarbeidere knyttet til bruk av de digitale verktøy levert som del av Office 365. Organisasjonen har utviklet en betydelig større digital modenhet gjennom året, delvis på grunn av koronasituasjonen. De aller fleste oppgaver blir i dag løst digitalt, med gode resultater. Konkret registreres det en utstrakt bruk av samhandlingsverktøyet Microsoft Teams, både til møtevirksomhet og informasjonsdeling.

Kvalitetssystemet (Netpower) ble tilgjengelig i juni 2020. Kvalitetssystemet er et verktøy som skal sikre en effektiv og god internkontroll og kvalitetsarbeid i Innlandet fylkeskommune. Kvalitetssystemet består av fire moduler. Den første som ble åpnet for bruk er eHåndboka. I denne modulen vil alle styrings- og hjelpedokumenter være tilgjengelig.

Flere digitale verktøy er under implementering som vil gjøre styring og drift digital i fylkeskommunen:

- Corporater – verktøy for intern styring (rapportering, digitale virksomhetsplaner mv)
- Framsikt – digital økonomiplan
- Netpower Kvalitet - internkontroll
- Innføring av e-handel i hele fylkeskommunen.

Synliggjøre fylkeskommunen som regional utviklingsaktør

Kommunikasjonsstrategi for Innlandet fylkeskommune vedtatt. Arbeidet med tiltaksplanen er påbegynt og blir først fullført etter at Innlandsstrategien er vedtatt.

Effektiv dokumenthåndtering og korrekt arkivdata

Dokumentasjonsforvaltningen er ajour med registrering og fordeling av post, og det er utarbeidet rutinebeskrivelser for dokumentasjonshåndtering. Det er fremdeles fokus på stabil drift og oppfølging av Elements med god brukerstøtte og opplæring.

Det er overført arkivmateriale fra tidligere Hedmark og Oppland fylkeskommuner til Fylkesarkivet i Innlandet.

Anskaffelser som bidrar til effektiv drift og god ivaretagelse av samfunnsansvaret

Anskaffelsesstrategi ble vedtatt av fylkestinget i juni.

Innlandet fylkeskommune har pt 209 løpende avtaler og rammeavtaler. 63 avtaler har tredd i kraft pr 2. tertial og anskaffelser har vært gjort i samarbeid med andre offentlige virksomheter

63 % av våre avtaleparter på løpende avtaler har fysisk tilhold i Innlandet.

25 avtaler er aktive, men skulle vært fornyet. Dette er et høyt tall og et resultat av bemanningsutfordringer/koronasituasjonen. 24 av disse er i prosess og blir fullført i år.

100 % av inngåtte avtaler har hatt fokus på miljø, etisk handel og livsløpskostnader der det har vært relevant.

Det er ikke registrert uetiske opptredener i noen anskaffelsesprosesser.

Innlandet fylkeskommune har blitt innklaget til KOFA i 1 anskaffelse. Det endte med tap.

Brukervennlige, sikre og integrerte IKT løsninger

Det har i 2. tertial vært to dataavvik i Visma InSchool som begge er meldt til Datatilsynet. Avvikene er knyttet til brudd på konfidensialitet, og de berørte er varslet. Avvikene berørte også flere fylker, ikke

bare Innlandet fylkeskommune.

Tilgjengelighet til systemene er mer stabil enn i 1. tertial. Det har vært noe ustabilitet hovedsakelig knyttet til Visma Enterprise og Elements.

Nye systemer som skal implementeres eller allerede er i drift blir risikovurdert. Det er også startet et arbeid for å samordne sikkerhetsinnstillinger i de to gamle Office365-tenantene som vil være i drift frem til migrering er gjennomført sommeren 2021.

Det er startet en prosess med å etablere en modell for system-/tjenesteforvaltning (Governance). Det er vesentlig å ha dette på plass for å sikre en enhetlig håndtering av tjenestekvalitet, informasjonssikkerhet, personvern, lisenser og andre merkantile forhold.

Fylkeskommunen skal være godt forberedt på å håndtere uønskede hendelser

Utbruddet av korona-viruset - Se beskrivelse under kap. 1.4.

Fylkeskommunens beredskapsressurser har i stor grad blitt prioritert til håndtering av koronapandemien. I mai startet også beredskapsplanleggingen for å håndtere vårflommen som ble varslet fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Prognosene tilsa en større flomsituasjon knyttet til Gudbrandsdalslågen med tilhørende sidevassdrag, Trysilelva og Glomma. Med gunstige værforhold utover våren/sommeren så ble det ingen større flomsituasjon.

Håndteringen av disse hendelsene har gjort at det ikke har vært tilgjengelige ressurser til å igangsette arbeidet med en helhetlig ROS-analyse for virksomheten slik planen for virksomhetsåret opprinnelig var. Det er nødvendig med en slik ROS-analyse før utarbeidelsen av en revidert beredskapsplan for fylkeskommunen iverksettes.

God IKT-sikkerhet og ivaretagelse av personvernet

Se også delmålet «Brukervennlige, sikre og integrerte IKT løsninger».

Det pågår arbeid med implementering av styringssystem for informasjonssikkerhet og personvern. Dette inkluderer sikkerhetsansvar, årshjulplanlegging, testregime, akseptkriterier for risiko, sikkerhetskultur med mer. Når hele styringssystemet er på plass vil fylkeskommunen være godt rustet til å ivareta informasjonssikkerhet og personvern på en trygg og god måte og risikofaktorene nevnt over vil minimeres.

Effektiv drift, verdibevarende forvaltning og helhetlig utvikling av eiendomsporteføljen

Det arbeides med å etablere ny energiledelse for den nye fylkeskommunen. Herunder anskaffes nytt energioppfølgningssystem for hele byggporteføljen, og det lages en oversikt over hvilke energikilder og hvilke avtaler fylkeskommunen har og må følge opp/reforhandle.

Videre anskaffes det nytt strategisk vedlikeholdsplanleggingssystem for å få god oversikt over vedlikeholdsetterslepet.

Være en bærekraftig, profesjonell og effektiv byggherre

Se kap. 3.3.2 og 3.3.3

3. ØKONOMI

Opprinnelig årsbudsjett 2020 for innlandet fylkeskommune ble vedtatt av fylkestinget i møte 11. desember 2019 (FT-sak 32/19). I apriltinget vedtok fylkestinget et revidert budsjett 2020 (FT-sak 42/20). I juni vedtok fylkestinget ytterligere budsjettjusteringer (FT-sak 94/20).

Økonomirapporteringen må sees i sammenheng med budsjettjusteringsaken som også legges frem i oktobertinget.

3.1 Økonomisk status rammeområder

Sammenslåingen har medført en stor omlegging av økonomien også. Budsjettene er bygd opp på nytt iht. ny organisasjonsstruktur og ny kontoplan og det er innført et nytt økonomisystem (ERP-system). I tillegg er kommuneloven trått i kraft med nye forskrifter knyttet til økonomibestemmelsene. Dette har gitt ekstra utfordringer knyttet til budsjettering, økonomioppfølging og økonomistyring. Alle ledere har fått nye budsjetter å styre etter og dette tar det tid å sette seg inn i.

God økonomistyring og effektiv ressursbruk

Forbruksprosenten pr 2. tertial er isolert sett innenfor budsjett.

Budsjett- og regnskapstall for 2.tertial 2020

Rammeområde (Tall i mill. kroner)	Inntekter / Utgifter	2020		
		Budsjett inkl. endring	Regnskap pr 2. tertial	Forbruk %
R10 Kompetanse	Sum	2 440,4	1 441,5	59,1
	Utgifter	2 982,0	1 765,8	59,2
	Inntekter	541,6	324,3	59,9
R20 Tannhelse	Sum	181,4	106,6	58,8
	Utgifter	261,2	154,0	59,0
	Inntekter	79,7	47,3	59,4
R30 Kultur	Sum	195,5	119,6	61,2
	Utgifter	389,7	324,8	83,3
	Inntekter	194,2	205,2	105,6
R40 Fylkesveger	Sum	784,9	394,8	50,3
	Utgifter	957,4	516,0	53,9
	Inntekter	172,5	121,1	70,2
R50 Kollektivtransport	Sum	789,1	465,3	59,0
	Utgifter	1 179,4	638,4	54,1
	Inntekter	390,3	173,1	44,4
R60 Næringsutvikling og int samarbeid	Sum	129,2	76,1	58,9
	Utgifter	323,2	187,3	58,0
	Inntekter	194,0	263,4	135,8
R70 Samfunn, plan og miljø	Sum	72,3	19,1	26,5
	Utgifter	75,2	33,7	44,9
	Inntekter	2,9	14,6	510,3
R80 Adm og fellestjenester	Sum	357,3	192,9	54,0
	Utgifter	437,5	265,9	60,8
	Inntekter	80,2	73,0	91,0
Totalsum	Sum	4 950	2 664	53,8
	Inntekter	6 606	3 886	58,8
	Utgifter	1 655	1 222	73,8

Årsprognose per 2. tertial.

Rammeområde	Ordinær drift	Koronasituasjonen	Samlet
R10 Kompetanse	Mindreforbruk 3 mill. kroner	Reduserte inntekter og økte kostnader på vgs. knyttet til korona på ca. 15 mill. kroner – søkes kompensert fra staten.	Mindreforbruk 3 mill. kroner
R20 Tannhelse	Ca. 13 mill. kroner mindreforbruk i hovedsak knyttet til vakanser.	Reduserte brukerinntekter, kostnader tilknyttet smittevern osv. – ca. 17 mill. kroner Det søkes kompensert fra staten, men usikkert basert på tidligere signaler.	Merforbruk ca. 4 mill. kroner
R30 Kultur	Balanse/mindreforbruk	Redusert aktivitet, avlyste arrangementer mv.	Balanse/mindreforbruk
R40 Fylkesveger	Balanse	Inntektsbortfall Randsfjordferja – 0,8 mill. kroner. Søkes kompensert.	Balanse
R50 Kollektivtransport	Balanse	Mottatt kompensasjon på 40,5 mill. kroner dekker reduserte billettinntekter og merutgifter relatert til dagens smittesituasjon.	Balanse
R60 Næringsutvikling og internasjonalt samarbeid	Balanse/mindreforbruk	Redusert reiseaktivitet.	Balanse/mindreforbruk
R70 Samfunn, plan og miljø	Balanse/mindreforbruk	Påvirkes lite	Balanse/mindreforbruk
R80 Administrasjon og fellestjenester	Balanse	Redusert reiseaktivitet og mer bruk av digitale møter (inkl. politisk virksomhet) - mindreforbruk på om lag 11 mill. kroner.	Mindreforbruk ca. 11 mill. kroner
R90 Frie inntekter og finanstjenester		Mindreinntekt skatt på ca. 90 mill. kroner. Skatteinntektene foreslås nedjustert tilsvarende i budsjettjusteringssak.	Balanse (mindreforbruk på 18,5 mill. kroner foreslås avsatt til generelt disposisjonsfond i budsjettjusteringssak).
		Lavere lønnsvekst beregnet til 48,5 mill. kroner (1,7 %). Driftsbudsjettene i fylkeskommunen foreslås redusert tilsvarende.	
		Lavere pensjonsutgifter pga. av lavere lønnsvekst. Budsjettet reduseres med 60 mill. kroner i budsjettjusteringssak.	
Sum	Balanse		Samlet sett mindreforbruk (ca. 10 mill. kroner)

Samlet sett ligger fylkeskommunen an til et mindreforbruk ved årets slutt. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til årsprognosen. Det avhenger både av eventuelle kompensasjoner fra staten knyttet til Covid-19 og smittesituasjonen i fylket.

Koronasituasjonen har ført til lavere inntekter og høyere kostnader på flere av rammeområdene, og lavere aktivitet som har medført lavere utgifter.

Skattesvikt ble anslått til å være på mellom 80 – 90 mill. kroner i 1. tertialrapporten. I oktobertinget foreslås det å redusere skatteinntektene med 90 mill. kroner i budsjettjusteringssaken.

Når det gjelder lavere lønns – og prisvekst, så foretas det en justering knyttet til lavere lønnsvekst. I opprinnelig budsjett var det lagt inn en lønnsvekst på 3,6 %. Denne er justert ned til 1,7 % jf. rammene for lønnsoppgjøret i kommunesektoren. Driftsbudsjettene reduseres derfor med 48,5 mill. kroner i budsjettjusteringssaken. Det er usikkert hvordan dette påvirker prognosene på rammeområdene. Den lavere lønnsveksten medfører også lavere pensjonsutgifter og utgiftene til dette foreslås redusert med 60 mill. kroner i budsjettjusteringssaken.

Det er vanskelig å anslå størrelsen på mindreforbruket som i denne tabellen viser et mindreforbruk på om lag 10 mill. kroner. Dersom man legger forbruksprosenten til grunn, viser den at mindreforbruket kan bli høyere. Dersom vi ikke får kompensert merkostnader og mindreinntekter for eksempel innenfor kompetanse, kan det bli et annet økonomisk resultat.

Rammeområde 10 Kompetanse

Sentrale budsjettmidler

Kompetanse oppgir et potensielt mindreforbruk knyttet til den ordinære driften på ca. 7 mill. kroner. Mindreforbruket knyttes til flere faktorer, men bla. forsinkelse i Visma InSchool-prosjektet og lavere kostnader tilknyttet gjesteelever utgjør de største faktorene.

Videregående skoler

Skolene rapporterer om økte lønnskostnader knyttet til vikarbruk og av lønning for undervisningsalternativ til avlyste eksamener. Videre rapporteres det om et høyere forbruk av renholdstjenester og kostnader i forbindelse med kjøp av smittevernsutstyr grunnet koronasituasjonen. I denne sammenheng rapporteres det også om reduserte kantineinntekter og, i noen tilfeller, bortfalte utleieinntekter grunnet nedstenging av skolelokalene. 10 av de rapporterende skolene forventer et merforbruk i 2020, men flere av disse vil nå balanse ved bruk av egne disposisjonsfond.

Det er estimert merutgifter og mindreinntekter knyttet til Covid-19 på ca. 15 mill. kroner. Samlet sett er det rapportert om et merforbruk på ca. 3 mill. kroner.

Rammeområde 20 Tannhelse

Tannhelse rapporterer om ubenyttede lønnsmidler grunnet ubesatte stillinger, samt et mindreforbruk av forbruksvarer knyttet til koronasituasjonen. Det er også gjort innsparinger knyttet til lavere reiseaktivitet. Dette utgjør ca. 13 mill. kroner.

Avgjørende faktorer for tannhelsetjenestens årsresultat er om rammeområdet får besatt ledige stillinger, og da særlig tannlegestillinger, i tillegg til utviklingen med hensyn til Covid-19.

Prognosen for året tilsier likevel et merforbruk tilsvarende 4 mill. kroner, hovedsakelig grunnet tapte behandlings- og pasientinntekter som følge av koronasituasjonen.

Rammeområde 30 Kultur

Rammeområdet rapporterer at reduserte lønnsutbetalinger og manglende inngående fakturaer (som forventes mottatt i 3. tertial) har gitt en lavere forbruksprosent pr 2. tertial. Videre rapporteres det om redusert ekstern aktivitet og tilhørende reduserte inntekter grunnet koronasituasjonen, men samtidig har bruk av intern arbeidskraft på utgravinger/befaringer bidratt til bedre inntjening.

Årsprognosen tilsier balanse eller mindreforbruk.

Fylkeskommunens tilskuddsmidler til profesjonelle kunst og kulturprosjekter, festivaler og kunstnerresidenser er fordelt for 2020. Som en del av fylkeskommunens koronapakke har en valgt å betale ut 90 % av tilskuddet uten direkte gjennomføringskrav - men det stilles krav til rapportering av disponering av midlene.

Rammeområde 40 Fylkesveger

Midlene til drift og vedlikehold er i stor grad bundet opp i driftskontrakter, samt dekke- og vedlikeholds-kontrakter. Midlene til drift utbetales månedlig, mens midlene til vedlikehold i hovedsak påløper i 3. tertial.

Det er et tap på 0,8 mill. kroner i billettinntekter på Randsfjordferja som søkes refundert av staten. 20 mill. kroner som var satt av til flom 2020 på fond, er ikke benyttet og fondet bør omgjøres til et mer generelt flom og naturskadefond.

Årsprognosen viser at budsjetttrammen for drift og vedlikehold av fylkesveger vil bli overholdt.

Fylkesveginvesteringer er nærmere omtalt i kap. 3.2.

Rammeområde 50 Kollektivtransport

Den økonomiske situasjonen for Innlandstrafikk har vært krevende hittil i år. Derimot opplever rammeområdet en positiv utvikling gjennom de tiltakene som har blitt gjennomført pr 2. tertial 2020.

Koronasituasjonen har medført store tap av billettinntekter grunnet redusert kapasitet og steng framdør på bussene. I tillegg har det ført til økte kostnader i tilknytning til ekstra renholdstiltak av busser og drosjer. Gjennom forhandlinger med våre transportører har Innlandstrafikk fått til en netto besparelse på ca. 14 mill. kroner ved utgangen av juli grunnet lavere aktivitet.

Det er i tillegg gjennomført ruteanalyse og tilpasninger av rutetilbudet som har gitt en besparelse på ca. 15 mill. kroner, samt avsluttet avtaler innen videreføring av tilleggsavtaler om bruk av fossilfri diesel (HVO). Selv om tilleggsavtaler om bruk av HVO har blitt sagt opp vil innføring av veibruksavgiften på alt flytende biodrivstoff medføre en økt kostnad i andre halvår av 2020 på 2–4,8 mill. kroner.

Billettinntekter utgjør pr 1. august ca. 31 mill. kroner mot budsjetterte 62 mill. kroner for perioden. Dersom vi kan fortsette med ordinær billettering ut året med dagens smitteverntiltak, forventer vi billettinntekter på ca. 50 % (55 mill. kroner) av opprinnelig budsjett. Totale billettinntekter i 2020 inkl. midler fra Samferdselsdepartementet (ca. 41 mill. kroner) forventes til ca. 96 mill. kroner (87 % av budsjetterte billettinntekter på 110 mill. kroner).

Kommunene har i hovedsak opprettholdt sine godtgjørelser knyttet til kommunal delfinansiering av skoleskyssen. Noen kommuner har stilt spørsmål til hvorfor de skal betale for perioden skolene var stengt i mars. Det er sendt brev til alle kommunene om at en refusjon med bakgrunn i den besparelsen som fylkeskommunen har oppnådd vil eventuelt måtte avregnes mot merkostnader på grunn av utvidet kapasitet ut over normal skoletransport.

Prognosen for 2020 tilsier balanse.

Rammeområde 60 Næring og internasjonalt samarbeid

Samlet sett forventes det at rammeområdet holder seg innenfor budsjetttrammen for 2020.

På grunn av tilskuddsforvaltning, hvor tilsagn blir gitt ut ifra gitte budsjetttrammer og gjeldende søknadsmasse mens utbetalingen kommer senere (år), er tabellen over forbruksprosent mindre relevant.

Det rapporteres om reduserte reisekostnader knyttet til mindre aktivitet under koronapandemien. I 1. tertial var det forventet at aktiviteten skulle ta seg opp utover i 2. tertial, men dette har skjedd i mindre grad da koronasituasjonen fremdeles ikke er normalisert.

Rammeområde 70 Samfunn, plan og miljø

Det økonomiske bildet for rammeområdet er relativt lite påvirket av koronasituasjonen. Ifølge årsprognosen ligger rammeområdet an til å holde seg innenfor rammen.

Rammeområde 80 Administrasjon og fellesutgifter

For ordinær drift i sentraladministrasjonen, forventes det balanse ved årets slutt.

Koronapandemien gir noe reduserte inntekter knyttet til leie og kantinedrift og noe økte kostnader knyttet til renhold mv. Hovedsakelig knyttes et mindreforbruk på om lag 11 mill. kroner seg til redusert reiseaktivitet og mer bruk av digitale møter fra medio mars.

Rammeområde 90 Frie inntekter/finanstjenester

Omtales i kap. 3.3

3.2. Status investeringsprosjekter

3.2.1 Samferdsel – investeringsprogrammet

Investeringsbudsjettet pr 2. tertial er på 683,6 mill. kroner. Pr 2. tertial, før budsjettendringer, anslås det et mindreforbruk for 2020 på 195,5 mill. kroner. Hensyntatt forslag til budsjettendringer i egen sak til fylkestinget, vil årsprognosen justeres til et mindreforbruk på 40,5 mill. kroner. Fylkesrådmannen presiserer at det er usikkerhet knyttet til prognosen. Dette refererer seg både til fremdrift og til slutttoppgjør, spesielt knyttet til prosjektene for fv 33 (Tonsåsen) og fv 251 (Hellefossen bru).

Bakgrunn for det anslåtte mindreforbruket på 195,5 mill. kroner:

- Ny organisasjon har gitt forsinkelser i fremdriften
- Usikkerhet knyttet til krav fra entreprenører på enkelte større prosjekter
- Samordning med andre offentlige etater har medført noe forsinkelser
- Forsering av handlingsprogrammet for fylkesveger (koronatiltak), ref. FT-sak 42/20 er vanskelig å få omsatt fullt ut i inneværende år, men tiltakene blir kontrahert slik at entreprenørene er sikret omsetning
- Planprosesser og grunnerverv er forsinket på flere tiltak

I egen sak til fylkestinget foreslås det å nedustere investeringsrammen for fylkesveger med totalt 154,9 mill. kroner (fra 683,6 til 528,7 mill. kroner) knyttet til følgende forhold:

• Prognosert mindreforbruk knyttet til fremdrift mv:	169,5 mill. kroner
• Mottatte bompenger og skredsikringsmidler:	33,8 mill. kroner
• Flytting av tilskuddsmidler knyttet til ATP-tilskudd og sykkelbytiltak fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet:	19,2 mill. kroner

Programområde	Rev budsjett 2020 JUNI (FT 94/20)	Årsprognose pr 2.tertial	Mindre- forbruk (netto) pr 2.tertial	Forslag rev budsjett 2020 OKT	Status mindre- forbruk etter budsjett- justeringer
Store prosjekter	0,0	-18,3	18,3	3,0	-21,2
Utbedringer	273,9	223,6	50,3	223,6	0,0
Gang- og sykkelveger	141,9	80,2	61,7	80,2	0,0
Trafikksikkerhetstiltak	37,7	19,4	18,3	19,4	0,0
Miljø og service	26,4	18,8	7,7	18,8	0,0
Kollektivtrafikk	43,8	29,4	14,4	29,4	0,0
Planlegging	35,6	25,0	10,6	25,0	0,0
Til disposisjon	19,3	0,0	19,3	19,3	-19,3
ATP Oppland	16,1	0,0	16,1	0,0	0,0
Bompengeprosjekt fv. 33	30,5	45,3	-14,8	45,3	0,0
Skredsikring inkl mva	16,4	30,7	-14,4	30,7	0,0
Ny Randsfjordferge	42,0	34,0	8,0	34,0	0,0
SUM	683,6	488,1	195,5	528,7	-40,5

Store prosjekter

Programområdet består hovedsakelig av fv 33 Tonsåsen og fv 251 Hellefossen bru, og det forventes et samlet mindreforbruk ved utgangen av 2020 på 21,2 mill. kroner. Mindreforbruket skyldes i hovedsak tekniske forhold knyttet til ompostering av bompenge og kreditering av krav fra entreprenører.

Tonsåsen-prosjektet skulle vært ferdigstilt 15. juli 2020, men er blitt forsinket grunnet skifte av entreprenør. Det er stor usikkerhet knyttet til sluttoppgjøret for dette prosjektet. Det er også uenighet om sluttoppgjøret knyttet til prosjektet Hellefossen bru.

Utbedringer

Mindreforbruket på dette programområdet er pr 2. tertial anslått til ca. 50 mill. kroner. Dette skyldes at enkelte tiltak kom i gang sent på året og blir fullført i 2021.

For tiltak på Fv24 jobbes det fortsatt med reguleringsplaner og omfattende grunnverv, noe som har ført til forsinkelser. Næroset bru er fremskyndet som korona-tiltak, men arbeidet kommer ikke i gang før på senhøsten i år.

Hensyntatt forslag til nedjustering av investeringsrammen for 2020, forventes det at dette programområdet kommer ut i balanse i 2020.

Tiltak for gående og syklende

Det er et forventet mindreforbruk på programområdet pr 2. tertial på 61,7 mill. kroner før forslag om budsjettjusteringer.

I dette programområdet inngår alle former for fysisk tilrettelegging for gående og syklende. Noen større prosjekter vil få forsinket oppstart på grunn av samordning med andre offentlige etater.

I egen sak til fylkestinget om budsjettjusteringer foreslås det å flytte 3,1 mill. kroner knyttet til sykkelbytiltak (tilskuddsordning) fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet. Hensyntatt dette, samt justering for forsinket framdrift, forventes programområdet å gå i balanse for 2020.

Trafikksikkerhetstiltak

Det er et forventet mindreforbruk på programområdet pr 2. tertial på 18,3 mill. kroner. Programområdet omfatter trafikksikkerhetstiltak vurdert og prioritert med utgangspunkt i ulykker

registrering, risikovurdering og trafikksikkerhetsinspeksjoner.

Mindreforbruket pr 2. tertial skyldes forsinket oppstart i noen prosjekter på grunn av manglende planavklaring og grunnverv, samt at noen prosjekter har fått lavere kostnader enn ventet.

I budsjettjusteringssak til fylkestinget foreslås investeringsrammen for dette programområdet nedjustert med 18,3 mill. kroner som følge forsinket framdrift. Hensyntatt dette, forventes det balanse for dette programområdet for 2020.

Miljø- og servicetiltak

Det er et forventet mindreforbruk på programområdet pr 2. tertial på 7,7 mill. kroner. Programområdet har med seg mindreforbruk fra tidligere år som vi ikke klare å ta inn igjen, samt at koronatiltak knyttet til fv 51 Rasteplass Ormshammer ikke vil bli gjennomført i 2020.

Hensyntatt forslag til nedjustering av budsjetttrammen med 7,7 mill. kroner, forventes det balanse for 2020.

Kollektivtiltak

Det er et forventet mindreforbruk på programområdet pr 2. tertial 14,4 mill. En rekke mindre tiltak har ikke kommet i gang på grunn av ressursmangel.

Hensyntatt forslag til nedjustering av budsjetttrammen med 14,4 mill. kroner, forventes det balanse for 2020.

Planlegging

Det er et forventet mindreforbruk på programområdet pr 2. tertial på 10,6 mill. kroner. Programområdet skal dekke kostnader med planlegging etter plan- og bygningsloven. Planlegging av fv 24 Støa - Gata sør x rv 3/E6 kommer ikke i gang i 2020. Det har også vært noe lavere aktivitet enn planlagt i år pga. ressursmangel første halvår.

I budsjettjusteringssak til fylkestinget foreslås investeringsrammen for dette programområdet nedjustert med 10,6 mill. kroner som følge forsinket framdrift. Hensyntatt dette, forventes det balanse for dette programområdet for 2020.

Til disposisjon

Det er et forventet mindreforbruk på dette programområdet pr 2. tertial på 19,3 mill. kroner.

ATP Oppland

Det er budsjettert 16,1 mill. kroner til ATP Oppland (Samordnet areal- og transportplanlegging) i investeringsbudsjettet. Disse tilskuddsmidlene foreslås flyttet til driftsbudsjettet i budsjettjusteringssak til fylkestinget i oktober.

Det er et forventet et mindreforbruk pr 2. tertial på 15 mill. kroner. Det er forsinkelser i prosjektene det skal gis tilskudd til.

Bompenger

Bompengeselskapet dekker halvparten av inntil 10 % kostnadsøkning på fv 33 Skartjednet - Tonsvatnet. Årets bompengeuttak blir 14,8 mill. kroner høyere enn i gjeldende budsjett for 2020.

Budsjetttrammen for dette programområdet foreslås økt med 14,8 mill. kroner i egen sak til fylkestinget om budsjettjusteringer. Hensyntatt forslag til budsjettjustering, forventes det balanse for 2020.

Skredsikring

Fylkeskommunen har mottatt resterende skredsikringsmidler fra tidligere år, totalt netto tilskudd på 13,4 mill. kroner.

I egen budsjettjusteringssak til fylkestinget i oktober foreslås budsjetttrammen for dette programområdet økt med 16,1 mill. kroner (13,4 mill. kroner + mva). Hensyntatt forslag til økt budsjetttramme, forventes det balanse for 2020.

Ferjedrift

Anskaffelse av ny ferje går etter planen og følger betalingsplanen. Mva-behandling for kjøp av ferje fra utlandet er fortsatt ikke avklart.

Det er et forventet mindreforbruk på dette programområdet pr 2. tertial på 8,0 mill. kroner knyttet til det landbaserte anlegget.

Anskaffelse av ny ferje forventes innenfor gjeldende budsjett på 30 mill. kroner. I egen budsjettjusteringssak til fylkestinget i oktober foreslås budsjetttrammen for anskaffelse av ny Randsfjordferja knyttet til den landbaserte delen redusert med 8,0 mill. kroner (fra 12 til 4,0 mill. kroner) pga. forsinket oppstart. Hensyntatt forslag til nedjustert budsjetttramme, forventes det balanse for 2020.

3.2.2 Eiendom – Investeringsprogrammet

Eiendom er byggherre for mange vedlikeholds- og investeringsprosjekter. Investeringsramme i henhold til økonomiplanen (2020-2023)

Innlandet fylkeskommune				
(Mill. kroner)	2020	2021	2022	2023
Investeringsramme	292,61	236,96	110,69	13,19

Kontorlokaler for sentraladministrasjonen inngår ikke i tallene over.

Det forventes et mindreforbruk på 125 mill. kroner totalt for vedlikeholds- og investeringsprosjektene i 2020 og investeringsbudsjettet nedjusteres tilsvarende i budsjettjusteringssak i oktobertinget.

Mindreforbruket knytter seg hovedsakelig til forskyvning i fremdrift for prosjektene "Fellestiltak yrkesfag", utbygging ved Valdres vgs. og Raufoss vgs. Utredninger og prosjektering har tatt lengre tid enn planlagt pga. stort arbeidstrykk i ny organisasjon og utfordringer knyttet til Korona.

3.2.3 Eiendom Investeringsprosjekter

Fellesprosjektet oppgradering etter vedtatt skolestruktur

Alle prosjektene er ferdigstilt og er enten i prøvedrift eller i reklamasjonsfasen.

Elverum vgs.

Prosjektet tilknyttet rehabilitering/nybygg er delvis overtatt og er i prøvedrifts- og reklamasjonsperioden. Lokaler på Vestad er planlagt flyttet til hovedskolen og tilpasninger er igangsatt. Forventet ferdigstilling er våren 2021.

Jønsberg vgs. internat og drivhus

Internatet er ferdigstilt og overtatt.

Det gamle drivhuset fra 1983 er revet og skal erstattes av et nytt og mindre drivhus. Planleggingsarbeidet pågår, drivhuset er produsert og prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av 2020. Det er foretatt en prøvegraving med analyse av materialer som viser at det er forurensede masser under drivhuset som må fjernes og kjøres til godkjent depot. Dette vil øke kostnadene for prosjektet.

Trysil vgs. idrettshall

Prosjektet tilknyttet gulv, ventilasjon og andre oppgraderinger avsluttes i 2020.

Raufoss vgs. – tilbygg, ombygging og rehabilitering

Det skal gjennomføres en rehabilitering av eksisterende bygningsmasse med tilhørende uteareal samt oppføring av nybygg innenfor en økonomisk ramme på 200 mill. kroner. Forventet byggestart er første kvartal 2021 med en estimert ferdigstillelse til skolestart 2022.

Lena-Valle vgs. avd. Valle og Prestsæter – flere delprosjekter

Prosjektet omfatter landbruksbygg, internat, skolebygg, ridehall, verksteder, utomhus mv. Alle delprosjektene ferdigstilles i 2021.

Grønt skifte klimamidler

Som en del av det grønne skiftet skal det etableres solcelleanlegg på flere videregående skoler i fylket. Gjennomføring i 2020 og 2021.

Vinstra vgs.

Flere delprosjekter gjennomføres ved skolen i 2020 i forbindelse med oppgradering.

Valdres videregående skole - rehabilitering

Det skal gjennomføres en rehabilitering av eksisterende bygningsmasse med tilhørende uteareal og oppføring av nybygg innenfor en ramme på 150 mill. kroner. Forventet byggestart i 2021 med en estimert ferdigstillelse til skolestart 2022.

Fellestiltak yrkesfag, fagfornyelse mm

Det er vedtatt utredninger med påfølgende investeringer på flere skoler som skal sikre opplæring av god kvalitet for yrkesfag ved Lena vgs, Vinstra vgs og Lillehammer vgs.

3.3 Skatteinngang og inntektsutjevning

I fylkeskommunens budsjett for 2020 er skatteanslaget anslått til 2 072,3 mill. kroner og inntektsutjevningen til 344,4 mill. kroner.

Inntektsutjevningen er selvfinansierende, slik at fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får utbetalt inntektsutjevningstilskudd i tillegg til rammetilskuddet, mens fylkeskommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet får et trekk i utbetalingen av rammetilskuddet. Innlandet fylkeskommunen har skatteinntekter under landsgjennomsnittet og får derfor et inntektsutjevningstilskudd.

Sum skatteinntekter for Innlandet fylkeskommune er så langt i år (pr august) på 1.212,6 mill. kroner. Dette er 37,0 mill. kroner lavere enn periodens anslag/budsjett. Inntektsutjevningen for perioden januar-august 2020 er på 215,8 mill. kroner, noe som er 2,0 mill. kroner lavere enn periodens anslag/budsjett. Status skatt og inntektsutjevning pr august gir med dette en mindreinntekt på 38,9 mill. kroner i forhold til budsjett.

Det er stor usikkerhet knyttet til den videre utviklingen resten av året knyttet til skatteinngangen. Pr 1. tertial ble det prognosert med en mindreinntekt knyttet til skatt på 80-90 mill. kroner for året under ett. I budsjettjusteringssak til fylkestinget i oktober foreslås skatteinntekter nedjustert med 90,0 mill. kroner.

3.4 Finans- og gjeldsforvaltning

Innlandet fylkeskommune sin finans- og gjeldsforvaltning er gjennomført innenfor rammene gitt i vedtatt økonomi- og finansreglement. Nåværende finans- og gjeldsforvaltning vurderes å ha en lav risikoprofil. Refinansierings-risikoen knyttet til Innlandet fylkeskommune sine sertifikatlån, med forfall i 2020, vurderes som moderat i dagens pengemarked. Reduksjonen i rentekostnader vil i 2020

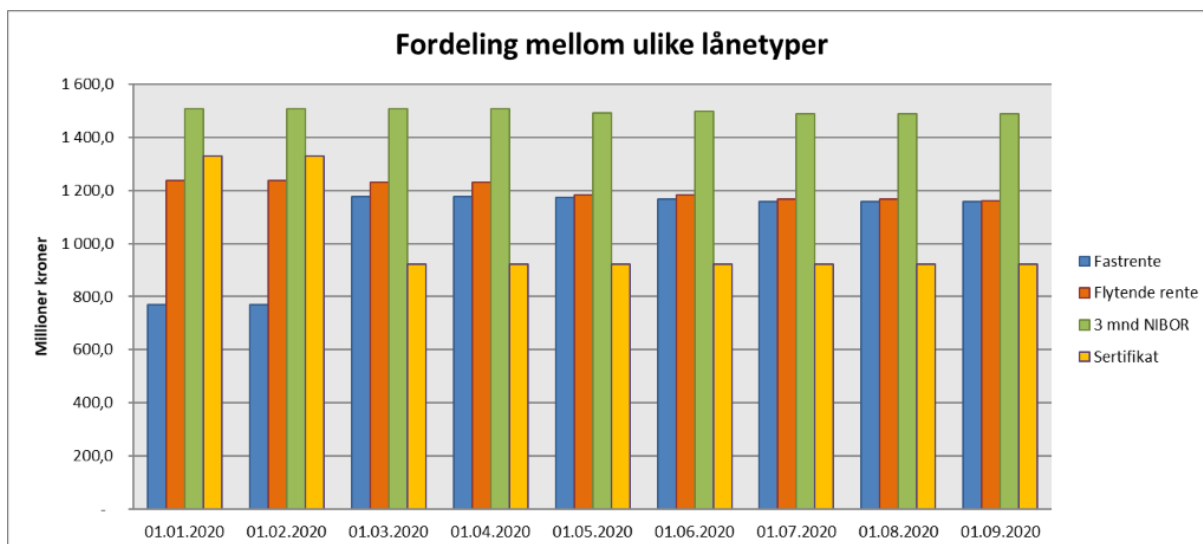
utlignes mot reduksjonen i renteinntekter for samme periode. Det foreslås ingen budsjettendringer pr nå. Refinansieringen av sertifikatlånene kan gi noe reduserte rentekostnader for 2021.

3.4.1 Gjeldsporteføljen

Fylkeskommunens langsiktige gjeld pr 31.8.2020 utgjør 4,73 mrd. kroner og fordeler seg som angitt i tabellen nedenfor.

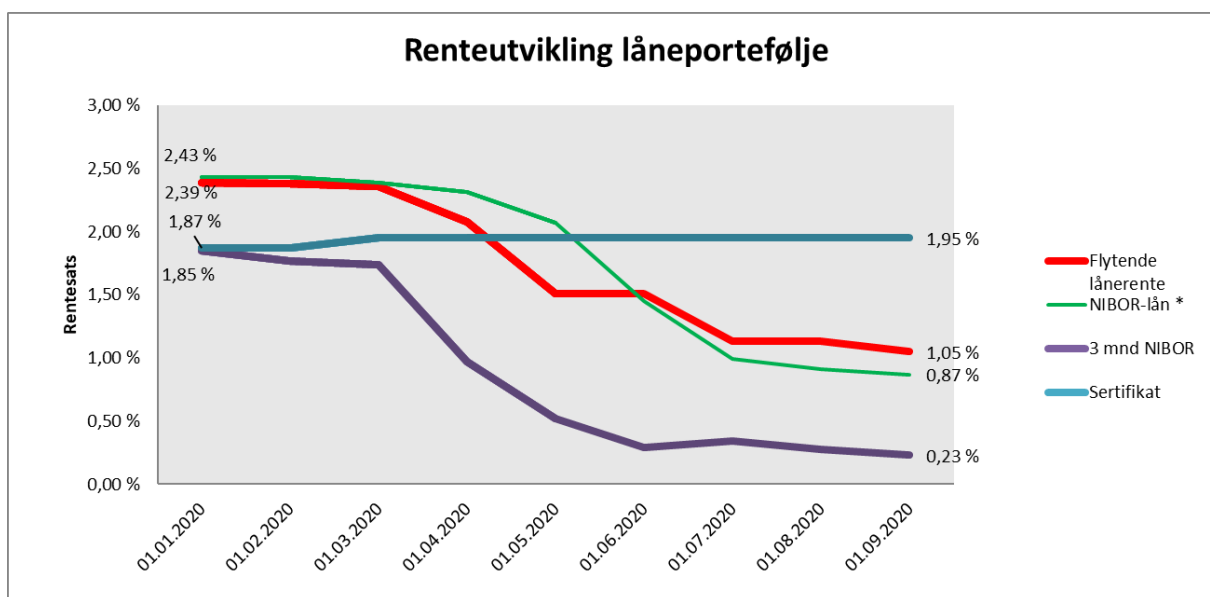
Lån	Låneinstitusjon	Opprinnelig lånebeløp	Rest gjeld per 31.08.20	Rentesats	Rentebindingstid
KBN-20050687	Kommunal Banken	85 500 000	292 910 320	0,84 %	
KBN-20060479	Kommunal Banken	267 600 000	147 180 000	0,90 %	
KBN-20080465	Kommunal Banken	400 000 000	170 000 000	0,90 %	
KBN-20120520	Kommunal Banken	300 500 000	225 375 050	0,86 %	
KBN-20150355	Kommunal Banken	333 000 000	249 750 000	0,89 %	
KBN-20150568	Kommunal Banken	188 150 000	159 927 530	0,85 %	
KBN-20150570 (Hedmark trafikk)	Kommunal Banken	23 982 750	23 982 750	2,37 %	
KBN-20170628	Kommunal Banken	241 513 000	221 386 900	0,89 %	
3 mnd Nibor		1 840 245 750	1 490 512 550	0,87 %	
9102	KLP	272 600 000	213 536 667	2,27 %	
KBN-20060598	Kommunal Banken	350 000 000	113 750 000	4,05 %	
KBN-20160710	Kommunal Banken	48 061 700	42 454 490	2,00 %	
KLP 9104	KLP	385 196 200	378 776 263	2,38 %	
OB LL_DNB	Marked	408 844 800	408 844 800	2,00 %	15.02.2025
Fastrente		1 464 702 700	1 157 362 220	2,37 %	
KBN-20090737	Kommunal Banken	112 700 000	124 280 300	1,00 %	
KBN-20090739	Kommunal Banken	200 000 000	95 000 000	1,00 %	
KBN-20100750	Kommunal Banken	319 000 000	167 475 000	1,13 %	
KBN-20110534	Kommunal Banken	315 000 000	181 125 000	1,15 %	
KBN-20110765	Kommunal Banken	109 300 000	78 331 610	1,00 %	
KBN-20120310	Kommunal Banken	200 000 000	123 870 970	1,00 %	
KBN-20130184	Kommunal Banken	212 000 000	137 800 000	1,07 %	
KBN-20130715	Kommunal Banken	32 000 000	21 600 000	1,00 %	
KBN-20140468	Kommunal Banken	264 000 000	184 800 000	1,00 %	
KLP_9103	KLP	71 160 000	46 253 504	1,95 %	
P.t. rente		1 835 160 000	1 160 536 384	1,05 %	
1429	DnB	240 000 000	240 000 000	2,02 %	23.10.2020
Sertifikat lån_DNB 242,82 ^{''}	DnB	242 820 000	242 820 000	1,96 %	29.10.2020
Sertifikat lån_DNB 289 ^{''} _v2	DnB	289 520 000	289 520 000	1,88 %	07.10.2020
Sertifikat lån_DNB_149,7 ^{''} _v2	DnB	149 760 000	149 760 000	1,99 %	23.10.2020
Sertifikat		922 100 000	922 100 000	1,95 %	
Sum		6 062 208 450	4 730 511 154	1,50 %	

Pr 2. tertial 2020 har fylkeskommunen avtaler om fastrente for 24 % av den langsiktige lånegjelden, resterende har vilkår basert på korte markedsrenter. Sertifikater utgjør 19,5 % av lånegjelden og er med det innenfor grensen på 25 %. Denne delen av låneporteføljen skal refinansieres i løpet av oktober 2020. Signalene fra långivere er at det ikke er vesentlig risiko knyttet til refinansiering av disse lånene.

Pengemarkedsrenten NIBOR (3 mnd.) har så langt i 2020 blitt redusert vesentlig, fra 1,85 % til 0,23 % ved utgangen av august. Grunnen til det lave rentenivået er i all hovedsak knyttet til verdenssituasjonen i dag. Norges Bank sin styringsrente (foliorente) var ved inngangen til 2020 på 1,5 % og er pr 31. august 2020 fortsatt på 0 %.

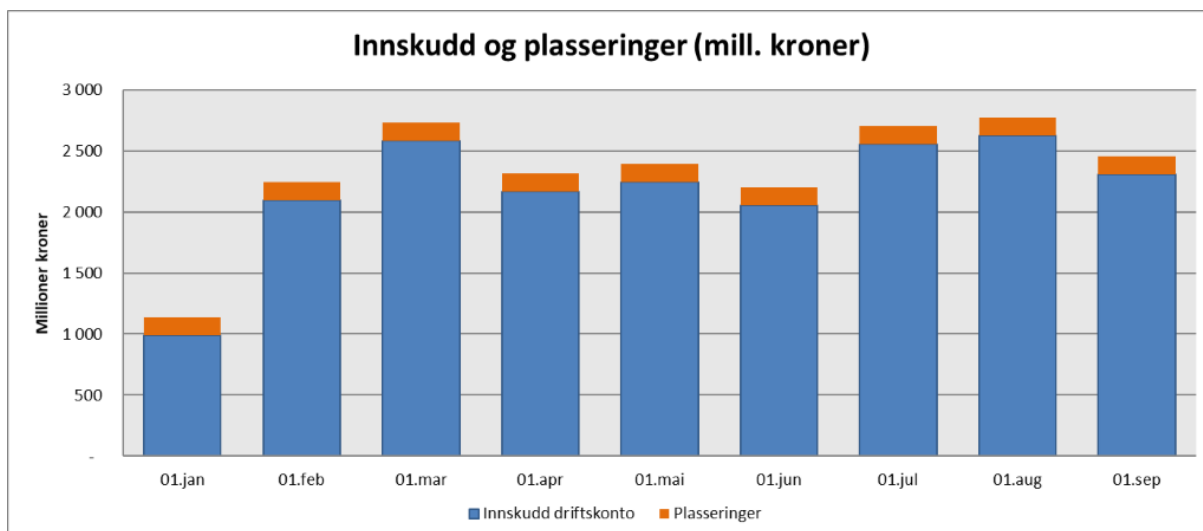
Samlet låneportefølje forrentes med 1,5 % ved utgangen av andre tertial, en nedgang på 0,5 % fra første tertial. Vår låneportefølje er i all hovedsak linket til rentenivået på NIBOR og våre lånerenter følger nedgangen i NIBOR. Prognoser fra Kommunalbanken gir oss indikasjon på at lånerenten vil bli lav det kommende året.

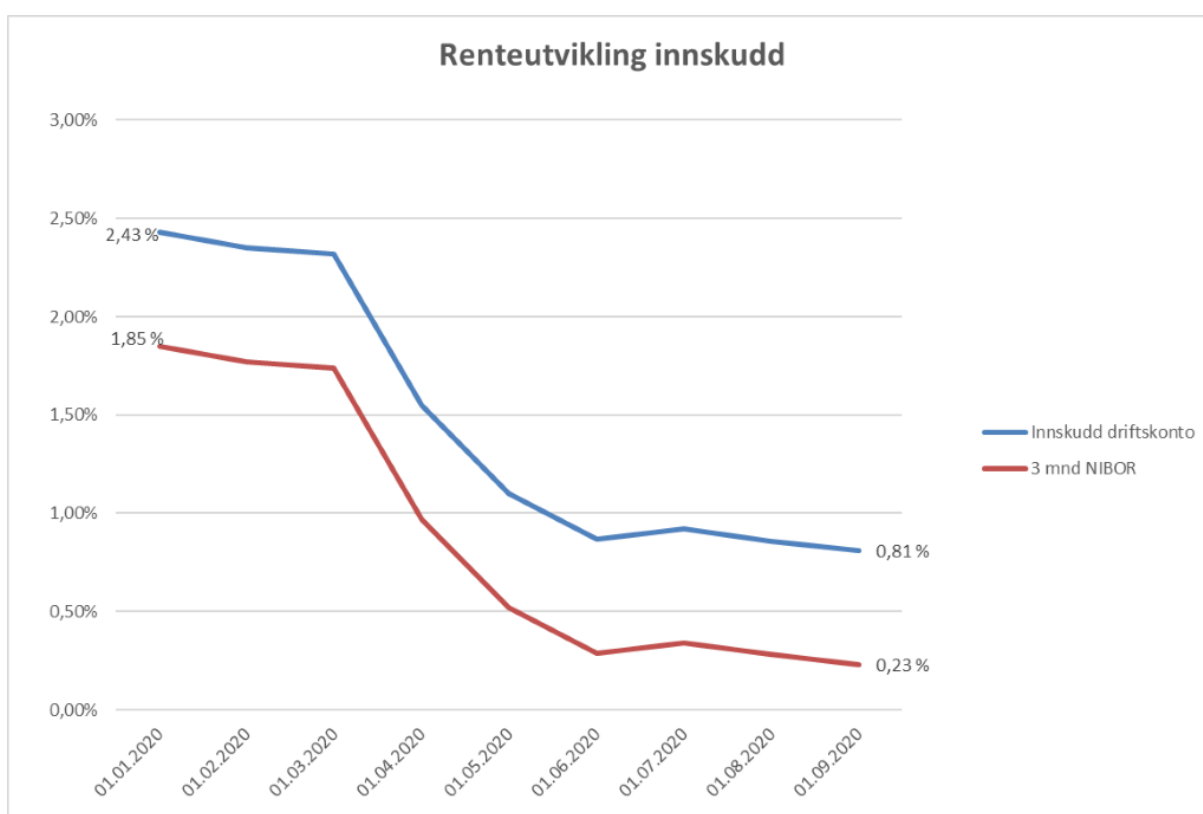
3.4.2 Likviditet og renteinntekter

Gjennom Innlandet fylkeskommunen sin bankavtale med DNB er det fremforhandlet akseptable betingelser på innskudd. Dette ivaretar kravet til avkastning og aktiv plassering av ledig likviditet vil av den grunn ikke være nødvendig. Det er ved utgangen av 2. tertial plassert 150 mill. kroner i fond. For å spre risikoen og kunne foreta sammenligninger når det gjelder avkastning, er plasseringene i verdipapirfond fordelt på 2 fondsforvaltere og 3 forskjellige fond. Alle plasseringer er gjort i norske kroner og i finansinstitusjoner/forvaltere som er etablerte i Norge.

Figuren nedenfor viser likviditetsbeholdningen gjennom andre tertial 2020.

Renteutviklingen av våre innskudd, sammenlignet med NIBOR følger i grafen nedenfor.

Likviditeten hittil i 2020 har vært god og sikrer at fylkeskommunen er i stand til å dekke behov for likviditet på kort og lenger sikt. Bruk av fondsmidler og gjenværende midler fra investering (tidligere år) vil redusere likviditeten etter hvert som disse midlene disponeres. Avkastningen på plasseringer (fond) har variert i perioden på grunn av effekten av koronapandemien.

3.4.3 Stresstest

Fylkeskommunens gjeld og innskudd er i all hovedsak linket til utviklingen av 3 mnd. NIBOR pluss avtalte marginer. I praksis betyr det at vår risiko er knyttet til forskjellen mellom innlån og innskudd, justert for innlån med rentekompensasjon og fastrente. I og med at porteføljen av gjeld og

plasseringer anses som sikre, gjennomføres stresstesten bare i forhold til en potensiell endring i rentenivå. Se tabeller nedenfor.

Stresstest per 31.08.2020	Mill. kroner
Total lånegjeld	4 731
- Fastrentelån	-1 157
= Lån med flytende rente	3 573
- Lån til veg og skolebygg med rentekompensasjon	-2 219
= Lån med renterisiko	1 355
- Innskudd med flytende rente	2 243
= Lån utsatt for rentesvingninger	-888

Rente brukt ved rentekompensasjonsordningen følger i all hovedsak gjennomsnittlig løpende rentenivå for disse lånene. Dette reduserer risiko knyttet til rentekostnadene til tilnærmet null og derfor er denne delen av låneporteføljen trukket fra i beregningen over. Fastrentelån har forutsigbart rentenivå i avtaleperioden og vil ikke påvirkes av endret rentenivå, derfor tas denne porteføljen ut av beregningen. Videre trekkes driftlikviditeten (innskudd) fra for beregning av netto lån som er utsatt for rentesvingninger.

Oversikten over lån og innskudd viser pr 31.8.20 at innskudd er 888 mill. kroner høyere enn samlet lån utsatt for rentesvingninger.

Stresstest i forhold til rentesvingninger	Mill. kroner
Mulig gevinst ved en renteoppgang på 1 %	8,88
Mulig tap ved rentenedgang på 1 %	-8,88

Stresstesten beregnes ut fra forholdet til netto innskudd/lånegjeld utsatt for rentesvingninger. Andelen lån med renterisiko utgjør 29 % av den totale lånegjelden. Stresstesten pr 31. august 2020 viser at en eventuell renteendring vil kunne påvirke fylkeskommunens totale økonomiske handlefrihet i noen grad.

Innlandet
fylkeskommune